

9. februar 2024
Sagsnummer.: 20/03836,
20/03837, 20/03838 og
21/07350
Klagenummer.: 1007534,
1007535, 1007571 og 1023438
CFV/SUOE

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

STADFÆSTELSE MED ÆNDRINGER af miljøgodkendelse og tillæg til miljøgodkendelse til udvidelse og ændring af et svinebrug i Holbæk Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2 og 4, jf. § 76, stk. 1.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Holbæk Kommunes afgørelse af 5. februar 2020 om miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge, med følgende ændringer, hvor det tilføjede er anført med *kursiv* og det bortfaldne er ~~gennemstreget~~:

Vilkår 4 ændres til:

- ”4. Husdyrproduktionen skal ~~etableres~~*drives* i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige ~~6.461~~ 1.073 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
3	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784
4	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784
5	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	376

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v..

6	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
7	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
8	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
9	Slagtesvin	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	492
			6.461
			1.073

*) Placering af staldene og produktionsarealet heri fremgår af bilag 1 og 2.”

Vilkår 8-18 ophæves.

Vilkår 28 ophæves.

Vilkår 29 ændres til:

”29. Tunge transporter *til og fra ejendommen* skal ske på hverdage. Halmtransporter i høstsæsonen og enkelte fodertransporter *lørdage i tidsrummet kl. 07.00-14.00* er undtaget fra vilkåret.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster desuden Holbæk Kommunes afgørelse af 7. maj 2021 om tillæg til miljøgodkendelse til ændring af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge, med følgende ændringer, hvor det tilføjede er anført med *kursiv* og det bortfaldne er ~~gennemstreget~~:

Vilkår 2 ændres til:

”2. ~~Landbruget~~ *Husdyrbruget* skal indrettes og drives i overensstemmelse med *vilkårene i dette tillæg samt vilkår, der ikke er bortfaldet i de oplysninger og beskrivelser, der fremgår af ansøgningen nr. 221105 og miljøredegørelsen og vurderingen samt i overensstemmelse med hovedgodkendelsen af 5. februar 2020. De samlede vilkår, som gælder for husdyrbruget, fremgår af bilag 1 til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 9. februar 2024.*”

Vilkår 4 og 5 ophæves.

Vilkår 10 ophæves.

Vilkår 12 ændres til:

”12. Husdyrproduktionen, dyretyper og gulvtyper, skal etableres i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 6.103 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
Ny stald 3	Smågrise	To-klimastald, delvist spaltegulv	1.125
Ny stald 4	Flex: S slagtesvin og smågrise	Delvist spaltegulv (25-49% fast gulv)	3.905
			6.103

”

Vilkår 13 ændres til vilkår 12a:

”~~13.~~ 12a. Placering af staldene skal være som vist i Bilag 1.”

Som nyt vilkår 13 indsættes:

”13. Gyllekanalerne i staldafsnit 4d, 4e og 4f – i alt 1.060,2 m² gyllekumme - skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.

Varmepumpen skal levere en specifik køleeffekt på mindst 16,84 W/m².

Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.

Den årlige driftstid skal være mindst 4.796 timer.

Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.

Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Ved udskifning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.”

Vilkår 14 ændres til:

”14. Flexgrupperne defineres således:

Dyretype og staldsystemer som indgår i flexgruppen
Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv
Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv
Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv

”

Vilkår 15 ændres til:

”15. Der skal etableres et luftrensesystem fra Agrifarm Agri Airclean i tilknytning til på den nye Stald 4. Systemet er en syrescrubber, som er optaget på teknologilisten, og som skal reducere ammoniakindholdet i staldluften.”

Vilkår 16 ændres til:

”16. Der skal opføres to nye Agrifarm Agri Airclean luftrensesiloer og en ny svovlsyretank på ved hver gavl af stalden, se Bilag 1 og 3.”

Vilkår 18 og 19 ophæves.

Vilkår 22 ændres til:

”22. Ventilationen i 7 sektioner af Stald 4 (sektionerne 4a-4c og 4g-4j) skal styres således, at de første 0-10 m³ udsugningsluft pr. slagtesvin pr. time skal bortventileres under spalterne via den centrale ventilationskanal til luftrenserne punktudsugningen og skal ledes igennem en af luftrenserne. Ifølge MELT indstillingen fjernes der 51,7 % af ammoniakken fra staldluften i hver af de 7 sektioner beregnet efter følgende formel ($0,7 \times E-11$, hvor E er effekten af luftrenseren Agri Airclean).

Teknologilistens beregning af effekten ($0,7 \times 91 \% - 12 = 52\%$) viser, at 52% af ammoniakken fra stalden vil blive fjernet.

Det er dog kun nødvendigt med 39,1 % for at opfylde lovgivningens krav til BAT reduktion.”

Som nyt vilkår 22a indsættes:

”22a. Tryktabet over luftrenseren må ikke overstige 200 Pascal (Pa).”

Vilkår 23 ændres til:

”23. Hver af de ~~to fire~~ luftrensere skal under fuld drift behandle cirka ~~21.000~~~~7.500~~ m³ pr time (dog svarende til 10 m³ luft pr. time pr. gris).”

Vilkår 24 ændres til:

”24. Indsætning af grise (antallet) i hver af de ~~syv fire~~ sektioner i Stald 4, der betjenes af en luftrenser, skal *løbende* registreres.”

Vilkår 25 ændres til:

”25. *Luftrensningsanlæggets pH skal være indstillet til pH-syre mellem 2,0 og 2,6. i luftrenseanlæggets syrescrubber skal ligge i intervallet 2,1-2,5.*”

Vilkår 26 ændres til:

”26. Luftrensningsanlægget skal være i drift ~~minimum~~ ~~8.760~~~~8.700~~ timer årligt *med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn. Alternativt skal luftrenseanlægget være i drift indtil den krævede ammoniak reduktion er opnået.*”

Vilkår 27 ændres til:

”27. Luftrensningsanlægget skal forsynes med pH sensor, *vandmåler, ledningsevnesensor samt* ~~og~~ ~~timetæller og driftstimer,~~ ~~pH og luftmængder~~ for hver af de ~~fire~~ luftrensere skal registreres med ~~SRO anlæg/datalogger.~~”

Vilkår 28 og 29 ophæves.

Vilkår 31 ændres til:

”31. Der skal indgås skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. *Kalibrering af pH-sensorene skal foretages mindst en gang årligt. Anlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver 3. måned. Kalibrering af sensorer skal foretages med den hyppighed som leverandøren forskriver.* Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget. ~~Rapport efter hvert serviceeftersyn skal fremvises ved tilsyn.~~”

Vilkår 32 ændres til:

”32. Når der foretages service af anlægget, skal ~~mindst den ene 2~~ af de ~~to4~~ luftrensesiloer være i drift, medens den ~~øvrige anden~~ serviceres. Standsningen af hver luftrenser må vare max 8 timer.”

Vilkår 36 ophæves.

Vilkår 37 ændres til:

”37. ~~Herudover skal der~~Der skal føres logbog ~~over~~vedrørende luftrensningen/luftrenseanlæggets drift. Følgende skal dokumenteres:

- ~~eventuelle driftsstop~~
- ~~rapport fra hvert serviceeftersyn~~
- forbrug af syre
- pH sensor kalibrering (som minimum på timebasis)
- Ledningsevnen i Syresumpen.
- Luftrensningsanlæggets driftstid.
- Målinger af vandforbruget.
- Tidspunkter for service/skiftning af filtre og rengøring.
- Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag, dato og varighed.
- Målt tryktab i hovedkanalen mindst en gang i hver kalendermåned.
- antal indsatte grise i Stald 4 i hver af de syv4 sektioner, som betjenes af en luftrenser.”

Som nyt vilkår 38 indsættes:

”38. Logbog kan delvist erstattes af en elektronisk registrering i et SRO-anlæg.”

Som nyt vilkår 39 indsættes:

”39. Logbogen/den elektroniske registrering af data, kontrolrapporter samt dokumentation for kalibrering af pH-sensoren skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Som nyt vilkår 40 indsættes:

”40. Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt luftrensningsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 5 dage.”

Som nyt vilkår 41 indsættes:

”41. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.

Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 7 dage.

Registreringen fra logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Godkendelsen og tillægget bortfalder, hvis de ikke er udnyttet senest 6 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 59a, stk. 1.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

Indhold

1.	Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet	9
2.	Sagens oplysninger.....	10
2.1	De påklagede afgørelser	10
2.2	Klagerne over miljøgodkendelsen af 5. februar 2020.....	23
2.3	Klagen over tillægget til miljøgodkendelse af 7. maj 2021	26
2.4	Holbæk Kommunes bemærkninger til klagerne over miljøgodkendelsen af 5. februar 2020.....	26
2.5	Holbæk Kommunes bemærkninger til klagen over tillægget til miljøgodkendelse af 7. maj 2021	28
2.6	Nye oplysninger under sagens behandling	28
3.	Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse	34
3.1	Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse	34
3.2	Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger	35
3.2.1	Indledende bemærkninger	35
3.2.2	Ad 1) Delegation af afgørelseskompetence	36
3.2.3	Ad 2) Kravet om miljøkonsekvensrapport.....	36
3.2.4	Ad 3) Kravet om anvendelse af BAT	40
3.2.5	Ad 4) Påvirkning af natur og bilag IV-arter	44
3.2.6	Ad 5) Projektets påvirkning på områdets landskabelige værdier	50
3.2.7	Ad 6) Lugtgener.....	53
3.2.8	Ad 7) Øvrige gener	54
3.3	Gebyr	56
3.4	Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse	56
Bilag 1	63
	Samtlige gældende vilkår fra miljøgodkendelsen af 5. februar 2020	63
	Samtlige gældende vilkår fra tillæg til miljøgodkendelse af 7. maj 2021.....	67

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen af 5. februar 2020 er den 3. og 4. marts 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af henholdsvis en gruppe af omboende (klager 1), en lokal virksomhed (klager 2) og Danmarks Naturfredningsforening (klager 3).

Klager 1 har endvidere den 1. juni 2021 påklaget afgørelsen af 7. maj 2021 til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager 3 har den 2. april 2020 fremsendt supplerende bemærkninger til klagen. Klager 1 har den 9. juli 2021 fremsendt supplerende bemærkninger til klagerne.

Klagerne har i forhold til afgørelsen af 5. februar 2020 navnlig anført, at

- udvidelsen er så stor, at der reelt er tale om en nyetablering og beslutning om miljøgodkendelse til en udvidelse af denne størrelse bør træffes af kommunalbestyrelsen,
- udvidelsen vil være i strid med områdets landskabelige værdier og kommunen har ikke i tilstrækkelig grad overvejet alternative placeringer,
- udvidelsen vil medføre gener i form af rotter og andre skadedyr, mange og tunge transportere samt lugtgener,
- udvidelsen vil medføre negativ påvirkning af beskyttet natur, herunder § 3-beskyttede engarealer, og bilag IV-arter som følge af ammoniakudledningen fra husdyrbruget, og
- miljøkonsekvensrapporten ikke gennem inddragelse af kvalificerede og kompetente eksperter påviser, beskriver og vurderer det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkning i forhold til befolkningen og menneskers sundhed, som påkrævet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4.

Klager 1 har i forhold til afgørelsen af 7. maj 2021 navnlig anført, at

- det ændrede projekt vil medføre en væsentlig påvirkning af områdets landskabelige værdier, herunder idet de ansøgte siloer og stalde bliver højere end forudsat i miljøgodkendelsen,
- transporterne til og fra husdyrbruget vil udgøre så stor en miljømæssig påvirkning, at projektet ikke bør godkendes, og
- opgørelsen af produktionsarealet i smågrisestaldene er uklar, hvorfor alle beregninger, der bygger på produktionsareal, dermed også er uklare, ligesom det er uklart, om nudriften er fastlagt på baggrund af den igangværende drift, eller den drift, der følger af den endnu ikke udnyttede miljøgodkendelse.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.22 og 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 De påklagede afgørelser

Miljøgodkendelse af 5. februar 2020

Holbæk Kommune har den 5. februar 2020 med hjemmel i husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2, meddelt miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at svinebrugets opdrift er baseret på en anmeldelse om skift mellem dyretyper i overensstemmelse med Holbæk Kommunes afgørelse af 19. april 2013 efter § 19d i den dagældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse, hvorefter det tilladte dyrehold omfattede 11.500 smågrise (7,2-30 kg) og 2.260 slagtesvin (30-109 kg), svarende til 119 dyreenheder (DE).

Den nu meddelte miljøgodkendelse indebærer, at svinebruget overgår til ny regulering efter produktionsareal (stipladsmodellen), og omfatter etablering af to klimastalde med hver et bruttoareal på 1.009 m² og et produktionsareal på 784 m², en klimastald med et bruttoareal på 592 m² og et produktionsareal på 376 m², tre svinestalde til flexproduktion med flexgruppen; Slagtesvin og smågrise med hver et bruttoareal på 1.315 m² og et produktionsareal på 984 m², samt en slagtesvinestald med et bruttoareal på 637 m² og et produktionsareal på 492 m². Herudover ønskes en eksisterende slagtesvinestald på 699 m² samt en eksisterende smågrisestald på 374 m² anvendt til flexproduktion med flexgruppen; Slagtesvin og smågrise. Med udvidelsen forøges svinebrugets samlede produktionsareal fra 1.073 m² til 6.461 m². Herudover etableres kontor og forrum med et areal på 420 m² i forlængelse af den ene klimastald, og der etableres et udleveringsrum på 250 m² i forlængelse af den ene slagtesvinestald. Endvidere etableres en halm- og foderlade på 975 m², der placeres mellem de nye klimastalde og slagtesvinestalden, samt fem fodersiloer med en kapacitet på hver 150 ton.

Der vil på svinebruget med udvidelsen være mere end 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg), hvorfor der er tale om et IE-husdyrbrug.

Miljøgodkendelsen indeholder bl.a. følgende vilkår om produktionsareal og dyrehold:

- ”4. Husdyrproduktionen skal etableres i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 6.461 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374

3	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784
4	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784
5	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	376
6	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
7	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
8	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
9	Slagtesvin	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	492
			6.461

*) Placering af staldene og produktionsarealet heri fremgår af bilag 1 og 2.

- De forskellige staldafsnit skal anvendes til de dyregrupper og med de gulvtyper, der fremgår af tabellen i vilkår 4.”

Miljøgodkendelsen indeholder herudover følgende vilkår om bygningsanlægget og husdyrgødning:

- Der skal senest 3 måneder fra godkendelsesdatoen udarbejdes en beplantningsplan for ejendommen. Planen skal følge de anvisninger, der er skrevet i afsnit 4.4. Planen skal indsendes til og godkendes af kommunen.
- Der skal etableres trerækkede beplantning vest og nord for de nye bygninger. Placering og omfang af beplantning fremgår af grøn markering på bilag 1. Beplantningen skal bestå af hjemmehørende træer og store buske. Træerne skal have en højde på mindst 8 meter, når de er udvoksede. Beplantning skal være etableret det førstkommende efterår efter meddelelse af godkendelse. Etablering skal ske med store planter, og beplantningen skal efterfølgende vedligeholdes så planterne ikke hæmmes i udviklingen.
- Gyllekanalerne i staldafsnit 3, 4, 5, 6, 7, 8 og 9 (i alt 3.361 m² gyllekanaler) skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- Varmepumpen skal have en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst 6,9 W/m² gyllekanal af hensyn til lugtreduktion. Denne køleeffekt skal leveres i vedvarende drift, og derfor skal der være en daglig køleydelse på mindst 556,8 kWh.

10. Varmepumpen skal samlet set have en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst $44,7 \text{ W/m}^2$ gyllekanal af hensyn til ammoniakreduktion. Varmepumpen skal samlet set have en årlig køleydelse på mindst 1.315.752 kWh.
11. Der skal monteres en typegodkendt energimåler på gyllekølingsanlægget. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer den daglige køleydelse (mindst 556,8 kWh), den månedlige køleydelse (mindst 109.646 kWh) og den årlige køleydelse (mindst 1.315.752 kWh).
12. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
13. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
14. Ved udskiftning af varmpumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til kommunen før anlægget tages i drift.
15. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.
Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:
 - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningsystemet, alarmen samt sikkerhedsanordningen
 - kontrol af kølekredsens ydelse.
16. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 14 dage.
17. Registreringen fra datalogger, logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
18. Gyllesystemet i de nye stalde skal være med rørudslusning.”

Endeligt er der i godkendelsen bl.a. fastsat følgende vilkår om lugt og andre gener fra svinebruget:

- ”20. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stier, stalde og foderarealernes bund holdes tørre, at dyrene er rene, at støv- og smudsbelægning i stalden fjernes, og at fodringsanlægget holdes rent. Der skal jævnligt gøres rent i staldene – det vil sige som minimum når hvert afsnit tømmes for dyr. Bund- og vægflader skal så vidt muligt holdes tørre for at mindske lugtgenerne.
21. Såfremt der efter kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at virksomheden for egen regning skal udarbejde og gennemføre et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

[...]

25. Der skal til enhver tid tilstræbes at vedligeholde, renholde og rydde op på ejendommens indendørs og udendørs arealer, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper, f.eks. via den kommunale ordning.
26. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på husdyrbruget. Bekæmpelsen skal som minimum være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
27. Hvis der opstår væsentlige gener for omgivelserne med skadedyr (rotter og fluer) kan kommunen meddele påbud om bekæmpelse og gennemførelse af forebyggelse.
28. Eventuelt spild af husdyrgødning i forbindelse m. transport på offentlige veje eller private fællesveje skal straks opsamles.
29. Tunge transporter skal ske på hverdage. Halmtransporter i høstsæsonen og enkelte fodertransporter er undtaget fra vilkåret.”

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at Holbæk Kommune har vurderet, at der er overensstemmelse mellem det ansøgte produktionsareal og de staldtegninger, der er indsendt til kommunen i forbindelse med, at staldene tidligere er blevet godkendt. Hertil fremgår det af miljøgodkendelsens bilag 5, der indeholder en hvidbog over bemærkninger i forbindelse med høring over udkast til godkendelsen, at produktionsarealet i stald 2 er tilrettet i den endelige ansøgning på baggrund af originale staldtegninger fremfundet af kommunen i forbindelse med sagsbehandlingen. Der sker ikke ændringer i stald 2, og derfor er størrelsen af produktionsarealet i den endelige ansøgning angivet til, hvad der fremgår af originale staldtegninger fra da stalden blev bygget.

Om svinebrugets beliggenhed og de landskabelige forhold fremgår følgende af miljøgodkendelsens miljøtekniske redegørelse (miljøgodkendelsens side 19-21):

”Det overordnede landskab

Ejendommen er beliggende inden for landskabsplanens område 8, Lammefjorden, som er et kulturlandskab skabt i starten af 1900-tallet. Den oprindelige struktur er intakt, dog forekommer der nyere elementer som vindmøller og større vejanlæg, hvilket sætter et kraftigt præg på området, især i den østlige del.

Bebyggelsesstrukturen i området er præget af at markstrukturen i det flade landskab er meget regelmæssig. Gårdene følger de regelmæssige marker og er således fritliggende uden nogen form for landsbystruktur. I området er der flere gårde med store bygningsanlæg. Gårdene betjenes af mindre veje.

Målsætninger om anbefalinger i området

Området er i sig selv en kulturhistorisk helhed og bør bevares som afvandet fjordområde med landbrug som den primære anvendelse. Det meget åbne, flade landskab i stor skala er en stærk karakter i området og bør bevares og styrkes. Landbrugsenhederne i området er i middelstor skala, hvilket bør bevares. Skal der etableres større landbrugsbygninger i området bør det ske med stor respekt for landskabets åbenhed og horisontale struktur. Store enheder eller vertikale strukturer vil i mange tilfælde have en negativ påvirkning af områdets karakter.

Kommuneplanens udpegninger og andre registreringer

En del af den mark der ønskes bebygget, er beliggende inde[n] for et område, der i kommuneplanen er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Disse områder skal i videst muligt omfang friholdes for aktiviteter, som ikke understøtter jordbrugserhvervet.

Ejendommen er beliggende i et område, hvor skovrejsning er muligt. Der vil således ikke være restriktioner mod skov og større plantninger.

Ejendommen er udpeget som lavbundsareal. En udpegning, der omfatter hele Lammefjorden. Da der ikke er tale om et lavbundsareal der potentielt kan genoprettes som vådområde, er udpegningen ikke til hinder for, at der kan opføres nye bygninger på ejendommen.

Der er ikke registreret fund af fortidsminder, beskyttelseslinjer eller områder, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Kulturhistorie i området

Ejendommen ligger på Lammefjorden, som er en inddæmmed fjord. Inddæmningen startede i 1873 og fortsatte frem til 1943, hvor hele fjorden var

tørlagt. Da størstedelen af Lammefjorden er tørlagt havbund, er Lammefjorden meget flad. Enkelte steder hæver terrænet sig i områder, som var øer i den oprindelige fjord.

Bygningerne på Lammefjorden er opført efter tørlægning af fjorden. De ældste bygninger i området er opført i 1904. Bygningerne er opført i takt med at jordlodderne er solgt, og bygningerne er placeret langs med veje på selvstændige jordlodder. Der er derfor ingen landsbyer på Lammefjorden. Den nærmeste kirkeby er Gislinge.

Der er ikke registrerede fredede fortidsminder inden for ejerlavet, og forholdsvis få ikke fredede fortidsminder, som hovedsageligt daterer sig til stenalderen. Der er dog også fundet vragrester fra middelalderen.

Syd for Svinninge-Audebo Kanalen på den gamle kystskrænt findes et stor[t] antal ikke frede[de] fortidsminder som vidner om, at området langs med fjorden har været beboet i årtusinder. Fundene daterer sig hovedsageligt til stenalderen.

Umiddelbart øst for ejerlavet er der i nyere tid etableret en motortrafikvej som forbinder Holbæk med Sjællands Odde, og nord for ejerlavet er opsat en række store vindmøller.

På trods af vindmøllerne virker området originalt, da der ikke er sket ændringer i vej- eller bebyggelsesstrukturen frem til i dag.

[...]

Landskabet omkring ejendommen

Landskabet omkring ejendommen er særegent og adskiller sig væsentligt fra andre områder i Holbæk Kommune. Mange markenheder er omkranset af beplantning, ofte en-rækkede hegn. På trods af at flere markenheder er store, opfattes området som meget intimt. På grund af den megen beplantning i området, ses bygninger ikke over større afstande.

Gårdene, som er af varierende størrelse, ligger hovedsageligt langs med vejen eller ad mindre stikveje. Ejendommen Strandvejen 10 ligger således ca. 140 m fra Strandvejen ad en selvstændig indkørsel.”

Særligt i forhold til fluer og skadedyr fremgår det af den miljøtekniske redegørelse, at Holbæk Kommune har vurderet, at der ikke vil opstå gener for naboerne, såfremt de i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår herom overholdes.

Om transport fremgår det af den miljøtekniske redegørelse, og af den miljøkonsekvensrapport, som ansøger har fået udarbejdet i forbindelse med ansøgningen (miljøgodkendelsens bilag 3), at ansøger har estimeret, at antallet af transporter vil stige fra ca. 302 årlige transporter i nudriften til ca.

876 årlige transporter i ansøgt drift. Ansøger har herudover oplyst, at arbejdskørsel til og fra svinebruget vil ske via Strandvejen, og at Gislinge Fjordvej kun i begrænset omfang vil blive anvendt henset til vejens beskaffenhed. Hovedparten af transporterne udgøres af transporter med husdyrgødning samt levering og afhentning af svin og foder, som primært vil foregå på hverdage i tidsrummet kl. 07.00-18.00, dog kan der være tidspunkter med øget trafik på og omkring ejendommen også uden for dette tidsrum, herunder enkelte fodertransporter lørdage i tidsrummet kl. 07.00-14.00. Det er ansøgers vurdering, at transporter til og fra ejendommen ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende, idet der vurderes at være gode til- og frakørselsforhold, og da der samtidig er relativt langt til de nærmeste nabobeboelser fra overkørslen til offentlig vej. Holbæk Kommune har i forbindelse med sagens behandling undersøgt omfanget af tung trafik på Strandvejen og har herefter, og på baggrund af det af ansøger oplyste, vurderet, at det anførte antal transporter til og fra ejendommen er realistisk og på et niveau, der kan forventes ved den ansøgte husdyrproduktion, at der i godkendelsen skal fastsættes vilkår om, at tunge transporter skal ske på hverdage, med undtagelse af halmtransporter i høst og enkelte fodertransporter, og at transporter ved overholdelsen af de i godkendelsen fastsatte vilkår ikke vil være til væsentlig gene for de omkringboende.

I forhold til befolkningen og menneskers sundhed fremgår det af miljøkonsekvensrapporten, at det ansøgte projekt ikke vil medføre væsentlige påvirkninger med lugt, støj, støv m.m., hvorfor det ansøgte hverken direkte eller indirekte har påvirkning på befolkningens eller menneskers sundhed. Det fremgår hertil af miljøgodkendelsen, at spørgsmål vedrørende smittefare fra husdyrbrug håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi, og at det er Holbæk Kommunes vurdering, at der ikke er forhold vedrørende det konkrete projekt, som gør, at der skal udvises særlig forsigtighed ud over det, der følger af de generelle veterinærregler. Kommunen vurderer derfor, at spørgsmål om sundhed og smitterisiko er behandlet i miljøgodkendelsen i det omfang, den gældende lovgivning giver mulighed herfor. Det fremgår desuden, at kommunen har vurderet, at ansøgers konsulent er en kompetent ekspert.

Tillæg til miljøgodkendelse af 7. maj 2021

Holbæk Kommune har den 7. maj 2021 med hjemmel i husdyrbruglovens § 16 a, stk. 4, meddelt tillæg til miljøgodkendelsen af 5. februar 2020 til ændring af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge.

Det fremgår af tillægget, at miljøgodkendelsen af 5. februar 2020 ikke er taget i brug, idet ansøger ønsker at opføre en anden type stalde. Idet miljøgodkendelsens udnyttelsesfrist på 6 år ikke er udløbet, er ændringen meddelt som et tillæg. Tillægget indebærer, at der i stedet for at etablere syv nye stalde opføres en enkelt klimastald på 1.480 m² med et produktionsareal på 1.125 m², og en enkelt svinestald på 5.019 m² til flexproduktion med flexgruppen; slagtesvin og smågrise med et produktionsareal på 3.905

m². Endvidere etableres en foderlade på 600 m² i stedet for 885 m², og der opføres fire fodersiloer i stedet for fem. Herudover etableres en ny fortank på 99 m³, der placeres ved den eksisterende gyllebeholder. Der ændres ikke på produktionsarealerne eller de ansøgte dyregrupper i de eksisterende stalde, der er godkendt med miljøgodkendelsen af 5. februar 2020. Med tillægget reduceres svinebrugets samlede produktionsareal med 358 m² til 6.103 m².

Da der på husdyrbruget fortsat vil være mere end 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg), er der tale om et IE-husdyrbrug.

Tillægget indeholder i bilag 1 følgende situationsplan:

Af tillægget fremgår det, at svinebrugets nudrift er baseret på miljøgodkendelsen af 5. februar 2020 for så vidt angår de dele, der er udnyttet, og at hvis intet er udnyttet, er nudriften baseret på en anmeldelse om skift i dyretype af 19. april 2013 til 11.500 smågrise (7,2-30 kg) og 2.260 slagtesvin (30-109 kg), svarende til 119 DE. 8 års-driften og nudriften er den samme, da der ikke er sket ændringer i mellemtiden. Den produktion, der blev tilladt med godkendelsen i 2020, er ikke taget i brug og skal derfor ikke medtages i beregningerne i henhold til lovgivningen.

Tillægget indeholder bl.a. følgende vilkår om nye bygninger, produktionsareal og dyrehold:

- ”2. Landbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger og beskrivelser, der fremgår af ansøgningen nr. 221105 og miljøredegørelsen og -vurderingen samt i overensstemmelse med hovedgodkendelsen af 5. februar 2020.

[...]

4. Der kan opføres en ny Stald 3 på 1.480 m² til smågrise som toklimastald med et produktionsareal på 1.125 m². Placeringen skal være som vist på Bilag 1.
5. Der kan opføres en ny Stald 4 på 5.019 m² til hovedsageligt slagtesvin med delvist spaltegulv og et produktionsareal på 3.905 m². Placeringen skal være som vist på Bilag 1.
6. Højden på bygningerne må max være 8,4 m.
7. Der kan opføres en ny halm- og foderlade på 600 m² med max højde på 8,5 m og placering som vist på Bilag 1. I tilknytning til laden bygges et udleveringsrum på 34 m² og en mellemgang, der forbinder laden med Stald 4.
8. Der kan opføres fire nye fodersiloer med diameter på 5 m, højde på 11,5 m og placering som vist på Bilag 1.
9. Der kan etableres en ny fortank til gylle på 39 m² (99 m³) med placering som vist på Bilag 1.
10. Så snart dette tillæg er taget i brug, må de tidligere (den 5.2.2020) godkendte nye panelstalde, lade og fodersiloer ikke bygges.
11. Den synsmæssigt afskærmende virkning af plantagen og randtrærækken syd og øst for de nye bygninger skal bibeholdes, dvs. et par trærækker sydvest og sydøst for de nye bygninger må ikke fjernes.
12. Husdyrproduktionen, dyretyper og gulvtyper, skal etableres i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 6.103 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Flex: slagtesvin og smågrise	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Flex: slagtesvin og smågrise	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
Ny stald 3	Smågrise	To-klimastald, delvist spaltegulv	1.125
Ny stald 4	Flex: slagtesvin og smågrise	Delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv)	3.905
			6.103

13. Placering af stalden skal være som vist i Bilag 1.

14. Flexgrupperne defineres således:

Dyretype og staldsystemer som indgår i flexgruppen	
Slagtesvin og Smågrise: 50-75 % fast gulv	Slagtesvin og Smågrise: 25-49 % fast gulv
Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv
Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv

”

Tillægget indeholder herudover følgende vilkår om staldteknologi:

- ”15. Der skal etableres et luftrensesystem fra Agrifarm på den nye Stald 4. Systemet er en syrescrubber, som er optaget på teknologilisten, og som reducerer ammoniakindholdet i staldluften.
16. Der opføres to nye luftrensesiloer og en ny svovlsyretank på hver gavl af stalden, se Bilag 1.
17. Syretankene skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Tankene skal placeres på en plads med støbt bund og være sikret mod påkørsel.
18. Tankene skal skiftes med nye tanke, før de bliver tømt.
19. Der må kun anvendes svovlsyre i luftrensningsanlæggets syrescrubber.

Kemisk luftrensning

20. Luftrensere skal levere en ammoniakreduktion på mindst 91 % af ammoniakken i den luft, der suges ud igennem luftrenseren. Luftrensningsanlæggets skal reducere ammoniakfordampningen fra staldanlægget med mindst 39,1 %.
21. Punktudsugningens udsugningsåbninger skal være placeret under lejearealet således at det vil medvirke til, at luften under spaltegulvet strømmes mod punktudsugningen.
22. De første 0-10 m³ udsugningsluft pr. slagtesvin pr. time skal bortventileres under spalterne via den centrale ventilationskanal til luftrensere og skal ledes igennem en af luftrensere.

Teknologilistens beregning af effekten ($0,7 \times 91 \% - 12 = 52 \%$) viser, at 52 % af ammoniakken fra stalden vil blive fjernet.

Det er dog kun nødvendigt med 39,1% for at opfylde lovgivningens krav til BAT-reduktion.

23. Hver af de fire luftrensere skal under fuld drift behandle cirka 7.500 m³ pr time (dog svarende til 10 m³ pr. gris).
24. Indsætning af grise (antallet) i hver af de fire sektioner, der betjenes af en luftrenser, skal registreres.
25. pH i luftrenseanlæggets syrescrubber skal ligge i intervallet 2,1-2,5.
26. Luftrenseanlægget skal være i drift minimum 8.700 timer årligt. Alternativt skal luftrenseanlægget være i drift indtil den krævede ammoniak reduktion er opnået.
27. Luftrenseanlægget skal forsynes med pH sensor og timetæller, og driftstimer, pH og luftmængder for hver af de fire luftrensere skal registreres med SRO anlæg/datalogger.
28. Det årlige forbrug af svovlsyre skal dokumenteres fx ved fremlægelse af indkøbsfaktura.
29. Der skal føres logbog vedrørende luftrenseanlæggets drift. Følgende skal dokumenteres: pH-sensorkalibreringer, tidspunkter for service og rengøring, årsag, dato og varighed i forbindelse med driftsstop.
30. Luftrenseanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget og være kendt af driftspersonalet.
31. Der skal indgås skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Anlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver 3. måned. Kalibrering af sensorer skal foretages med den hyppighed som leverandøren forskriver. Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget. Rapport efter hvert serviceeftersyn skal fremvises ved tilsyn.
32. Når der foretages service af anlægget, skal mindst 2 af de 4 luftrensesiloer være i drift, medens de øvrige serviceres. Standsningen af hver luftrenser må vare max 8 timer.”

Endeligt indeholder tillægget bl.a. følgende vilkår om egenkontrol:

- ”36. Den elektroniske registrering fra SRO anlægget/ datalogningen for drift af luftrenseanlægget skal vise:
- driftstimer for renseanlægget
 - pH i de enkelte kar
 - luftmængder for hver af de 4 luftrensere.

37. Herudover skal der føres logbog over luftrensningen:
- eventuelle driftsstop
 - rapport fra hvert serviceeftersyn
 - forbrug af syre
 - pH sensor kalibrering
 - antal indsatte grise i hver af de 4 sektioner, som betjenes af en luftrenser.”

Det fremgår af tillæggets miljøtekniske redegørelse, at der i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk er foretaget en beregning af den maksimale ammoniakemission for svinebrugets samlede anlæg (BAT-kravet), og af den faktiske ammoniakemission fra svinebruget (stald og lager) med det ansøgte projekt. Beregningen viser, at BAT-kravet er 6.805 kg NH₃-N pr. år og at den faktiske ammoniakemission vil være 6.797 kg NH₃-N pr. år. Holbæk Kommune har på den baggrund vurderet, at svinebruget med de ansøgte staldkoncept og miljøteknologier overholder kravet om anvendelse af BAT. Det er i beregningen af den faktiske ammoniakemission lagt til grund, at emissionen reduceres med mindst 39,1 % ved anvendelse af et luftrensesystem fra Agrifarm Agri Airclean kombineret med punktudsugning. Holbæk Kommune har i tillægget fastsat en række vilkår til anlægget (vilkår 15-32, 36 og 37), således at det sikres, at den forudsatte reduktion opnås.

På baggrund af den beregnede faktiske ammoniakemission er der endvidere i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk foretaget en beregning af ammoniakdepositionen fra svinebruget med det meddelte tillæg til 14 punkter i de omkringliggende naturområder. Beregningen viser, at nærmeste kategori 1- og 2-natur vil modtage en totaldeposition på henholdsvis 0,0 kg N pr. ha pr. år og 0,1 kg N pr. ha pr. år. I forhold til kategori 3- og § 3-beskyttet natur viser beregningen, at merdepositionen i alle de udvalgte punkter vil være mellem 0,1 kg N pr. ha pr. år og 0,5 kg N pr. ha pr. år. Holbæk Kommune har på den baggrund vurderet, at beskyttelsesniveauet for alle naturkategorier er overholdt og at udvidelsen ikke vil indebære nogen risiko for en væsentlig negativ påvirkning eller tilstandsændring heraf. I forhold til beregningen af merdepositionen har kommunen særligt bemærket, at beregningen er foretaget på baggrund af driften, som den var for 8 år siden (8 års-driften).

Særligt i forhold til bilag IV-arter har Holbæk Kommune bemærket, at der ifølge Miljøportalens Naturside er fundet tre bilag IV-arter (spidssnudet frø og to flagermusarter) inden for en radius af 1,7 km fra ejendommen. Da den ansøgte drift vurderes ikke at ville medføre tilstandsændringer af nærtliggende naturområder, har kommunen vurderet, at bevaringsstatus for eventuelle bilag IV-arter i området må betragtes som værende uændret, idet deres yngle- og rasteplasser ikke påvirkes.

For så vidt angår den landskabelige vurdering fremgår følgende af den miljøtekniske redegørelse (tillæggets side 20-21):

”I forhold til den landskabelige vurdering der blev udarbejdet i forbindelse med miljøgodkendelsen fra 5. februar 2020, er det Holbæk Kommunes vurdering, at det nye byggeprojekt ikke ændrer ved landskabsbilledet når man ser på det overordnede landskab i området, da landskabet er fladt og rigt på beplantning. Det er således kun i forhold til nærområdet, at der sker en forandring i landskabsbilledet ved det nye byggeprojekt.

Som tidligere beskrevet, er det hovedsageligt fra Strandvejen, der ligger vest for ejendommen, at bygningerne er synlige på en sådan måde, at de påvirker landskabet. I vurderingen af det nye byggeprojekt har Holbæk Kommune lagt vægt på, at der kommer færre bygninger på ejendommen, at de to staldbygninger placeres med gavlen ud mod Strandvejen hvorved indsynet fra vest mod bygningerne påvirkes mindst muligt, samt at der på Strandvejen tæt ved ejendommen ligger en anden landbrugsejendom med en stor bygningsmasse. Der er samtidig stillet vilkår om en afskærmende beplantning mod vest og nord, som skal være effektiv hurtig.

Selvom der bygges nye stalde med en kiphøjde større end de oprindelige panelstalde, vurderes det, at den afskærmende beplantning i det aktuelle landskab fortsat vil have en fyldestgørende effekt, så der ikke er væsentlig påvirkning af de landskabelige værdier. De ansøgte fodersiloer er 11,5 meter høje. Der er tale om relativt smalle bygninger med en begrænset synlighed i landskabet, og det vurderes derfor, at de lidt højere fodersiloer ikke vil fremstå markant i landskabet i forhold til den øvrige bygningsmasse. Fodersiloerne placeres langs den nordvestvendte side af foderladen.

Højden på de 2 x 2 luftrensesøjler bliver 11 meter. Grunden til at de har denne højde, skyldes, at der skal være plads til luftrensemøblerne i søjlerne.

Luftrensesøjlerne rækker ca. 2,5 meter over staldens kiphøjde, men de fire søjler forventes ikke at blive specielt synlige i landskabet.

Det baseres på, at der er tale om et fladt landskab i relativ stor skala, hvor den afskærmende beplantning nemt afbøder påvirkningerne.”

Holbæk Kommune har i redegørelsen vurderet, at byggeriet er erhvervs-mæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, og at de tre nye bygninger placeres tæt ved hinanden og i sammenhæng med den hidtidige bygningsmasse. Der er 20 m fra den eksisterende stald 1 til den nye stald 3 og yderligere 20 m fra stald 3 til stald 4. Foderladen lægges i et hjørne mellem de nye stalde, og fodersiloer og luftrensesøjler placeres tæt op ad henholdsvis foderladen og stald 4. Da det er en forudsætning for den landskabelige vurdering, at der også er en afskærmende virkning fra den

eksisterende plantage syd og øst for svinebruget, har kommunen fastsat vilkår herom (vilkår 11).

For så vidt angår lugt fremgår det af den miljøtekniske redegørelse, at beregninger foretaget i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt i forhold til såvel nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt (Østre Vej 18), nærmeste samlede bebyggelse (Ny Hagested) og nærmeste byzone (Hagestedvej). Holbæk Kommune har på den baggrund vurderet, at der ikke skal stilles yderligere vilkår om lugt, end de der allerede er fastsat i miljøgodkendelsen.

Særligt i forhold til transport fremgår det af den miljøtekniske redegørelse, at antallet af transportere forventes at være uændret i forhold til det i miljøgodkendelsen oplyste, hvorfor Holbæk Kommune henviser til kommunens vurdering heri. Idet kommunen er blevet opmærksom på, at opsamling af spildt husdyrgødning på offentlig og private fællesveje ikke kan reguleres af husdyrbrugloven, har kommunen dog i tillægget valgt at ophæve vilkår 28 i den eksisterende miljøgodkendelse.⁴

Endeligt fremgår det af den miljøtekniske redegørelse for så vidt angår fluer og skadedyr, at Holbæk Kommune har vurderet, at tillægget ikke indebærer ændringer i forhold til, hvad der fremgår af miljøgodkendelsen af 5. februar 2020, hvortil der henvises.

2.2 Klagerne over miljøgodkendelsen af 5. februar 2020

Klager 1

Klager 1 har anført, at der bør ansøges om en nyetablering og ikke blot en udvidelse, henset til at der er tale om en seksdobling af produktionen. Hertil kommer, at beslutningen om at meddele miljøgodkendelse til en udvidelse af denne størrelse efter klagers opfattelse bør træffes af kommunalbestyrelsen og ikke af administrationen, og klager ønsker i den forbindelse at få oplyst, hvilke muligheder for indflydelse de lokalt valgte politikere har.

Klager har desuden kritiseret, at Holbæk Kommune ikke har overvejet alternative placeringmuligheder til de ansøgte driftsbygningerne. Efter klagers opfattelse burde kommunen således have reageret på et forslag til en alternativ placering, der indkom i forbindelse med partshøringen, idet der måske var tale om en meget bedre placering for ansøger, kommune, naboer og nærmiljø.

⁴ Kommunen har i den forbindelse henvist til Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 30. juni 2020, sagsnr. 18/05093, og Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 21. september 2020, sagsnr. 18/05219.

Videre har klager anført, at der er uoverensstemmelse mellem plantegningerne og de oplysninger, der fremgår af miljøgodkendelsen, for så vidt angår stald 2, og at en afklaring heraf har afgørende betydning for, hvorvidt miljøgodkendelsen kan meddeles. Klager henviser i den forbindelse til, at der i miljøkonsekvensrapporten fra juni 2019 var opgivet et produktionsareal, der var 11 m² større end i den meddelte miljøgodkendelse, ligesom der mangler fire stier og angivelse af stimål i plantegningen. Klager undrer sig over, at der ikke er redegjort herfor i det offentliggjorte materiale.

Særligt i forhold til den landskabelige påvirkning har klager anført, at de fem nye siloer, der vil blive 8,5 m høje, er vertikale strukturer, der vil have en negativ påvirkning af området og være meget tydelige i et ellers meget fladt landskab bestående af inddæmmede fjordbund.

Herudover har klager anført, at det ansøgte vil medføre en forværring af bestanden af rotter og andre skadedyr, særligt til skade for to meget anerkendte fødevarer virksomheder, der er beliggende lige op ad den ansøgte bedrift.

Klager har endvidere anført, at hvis det ansøgte medfører en yderligere belastning af vejnettet på 19 %, vil det medføre væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende. Klager understreger i den forbindelse, at den offentlige vej Strandvejen er en blind vej, som er meget smal, og som i forvejen er belastet af tunge transportere. Hertil kommer, at klager mener, at det skøn, som kommunen har foretaget over antallet af transportere, er for lavt, og klager ønsker derfor mere dokumentation herfor, samt at der gennemføres en trafikmåling efter udvidelsen af svinebruget. Det er herudover klagers opfattelse, at der ikke er taget hensyn til trafiksikkerheden i området og at vejnettet i området generelt ikke er i stand til at klare så mange og tunge transportere hver dag, hvorfor klager ønsker svar på, hvem der skal betale for udbedringer af skader på vejen som følge heraf. I øvrigt opfordrer klager til at lastvognskørsel på Gislinge Fjordvej forbydes.

Klager har desuden anført, at ammoniakudledningen fra svinebruget medfører en risiko for en negativ påvirkning af beskyttet natur og bilag IV-arter i området, herunder særligt i forhold til en række engarealer og moser beliggende langs Svinninge Audebo Kanalen, som efter klagers opfattelse er mulige yngle- og rasteområder for en lang række bilag IV-arter. Herudover undrer klager sig over, at en sø beliggende syd for anlægget er angivet som en fejlmarkering og derfor ikke er inddraget i beregningen, og at der i miljøgodkendelsen er inddraget en mose/sø, som ikke er omtalt i miljøkonsekvensrapporten. Klager opfordrer i øvrigt til, at der føres skærpet kontrol med ammoniakudledningen fra anlægget, idet BAT-kravet kun er overholdt med en meget lille margin på 3 kg NH₃-N/år.

Yderligere har klager anført, at miljøkonsekvensrapporten ikke på passende måde gennem inddragelse af kvalificerede og kompetente eksperter påviser, beskriver og vurderer det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkning i forhold til befolkningen og menneskers sundhed, således som det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 4, der implementerer Århuskonventionen og VVM-direktivet. Klager er således uenig med Holbæk Kommune i, at ansøgers konsulent og kommunens egen landbrugs-konsulent har den nødvendige ekspertise på området.

Endeligt har klager udtrykt bekymring for, om der er tilstrækkelig gylleopbevaringskapacitet på ejendommen, og om der kan sikres et stabilt og højt vandtryk i området på trods af udvidelsen af husdyrbruget, ligesom klager er bekymret for, at lugtgener fra svinebruget vil få økonomiske konsekvenser for to fødevarevirksomheder, der ligger i nærområdet.

Klager 2

Klager 2 har anført, at udvidelsen af svinebruget vil medføre større lugtgener til skade for medarbejdere og kunder på klagers fødevarevirksomhed. Klager påpeger i den forbindelse, at mange kunder bruger stedet til showroom og møder, der er med til at fremme de produkter, der bliver dyrket i Holbæk Kommune, og at det vil være trist og uretfærdigt, hvis de fravælger dette pga. lugtgener.

Klager har desuden anført, at det er uforsvarligt, at Holbæk Kommune har godkendt en virksomhed, der forringer hygiejnen (rotter) og nedsætter vandtrykket i området, idet klager er afhængig af vandtrykket, for at sikre sin produktion af kartofler, ligesom klager er afhængig af både transportveje samt en høj hygiejnstandard.

Klager 3

Klager 3 har anført, at en udvidelse, der resulterer i en seksdobling af produktionsarealet, reelt må betragtes som nybyggeri, hvorfor kommunen burde have forholdt sig til, om udvidelsen er erhvervsmæssig nødvendig, samt have lavet en visualisering af projektet henset til områdets karakteristika. Selvom svinebruget er beliggende i et ”særligt værdifuldt landbrugsområde”, er det ifølge klager ikke ensbetydende med, at arealerne skal bebygges, idet formålet er at sikre de gode dyrkningsjorder.

Klager undrer sig herudover over, at merdepositionen til flere § 3-engarealer beliggende 400-500 m syd for svinebruget er beregnet til mellem 0,4 kg N pr. ha pr. år og 0,9 kg N pr. ha pr. år, henset til at svinebrugets totale emission er beregnet til 6.976 kg N/år, og til at ruheden af landskabet ikke synes at kunne fange den atmosfæriske deposition. Klager påpeger i den forbindelse, at det ikke af miljøgodkendelsen fremgår, hvilken ruhed der er anvendt i beregningen.

2.3 Klagen over tillægget til miljøgodkendelse af 7. maj 2021

Klager 1

Klager 1 har anført, at der reelt er tale om et helt nyt projekt, henset til de store ændringer der foretages med tillægget i forhold til den tidligere meddelte miljøgodkendelse. Sagsbehandlingen burde derfor efter klagers opfattelse være startet forfra.

Klager har desuden anført, at det ændrede projekt vil medføre en væsentlig påvirkning af områdets landskabelige værdier, herunder idet de ansøgte siloer og stalde bliver højere end forudsat i miljøgodkendelsen. Klager påpeger i den forbindelse, at visualiseringer af projektet ville have forbedret de omboendes mulighed for at vurdere projektet.

Klager har endvidere anført, at det er uklart, hvordan merdepositionen af ammoniak til omkringliggende naturområder er beregnet. Det er således efter klagers opfattelse uklart, om nudriften er beregnet på baggrund af den hidtidige drift, den drift, der følger af miljøgodkendelsen af 5. februar 2020, eller den drift, der følger af det nu meddelte tillæg hertil.

Klager har yderligere anført, at opgørelsen af produktionsarealet i smågriseholdene er uklar, og at alle beregninger, der bygger på produktionsarealer, dermed også er uklare. Klager stiller i den forbindelse spørgsmål ved, hvordan produktionen af dyr, gyllemængder, transporter, forbrug mv. kan være uændret i forhold til miljøgodkendelsen, når produktionsarealet med tillægget reduceres, herunder om dette er i overensstemmelse med pladskrav i dyreværnsloven og hvordan der føres tilsyn hermed.

Herudover har klager anført, at det er uacceptabelt, at Holbæk Kommune har holdt et møde med ansøger efter høringsfristens udløb, hvor alle høringsberettigede parter ikke var inviteret. Det er klagers opfattelse, at høringsberettigede parter burde have modtaget et referat for mødet, og at høringen burde have været forlænget med 4 uger som følge heraf.

Endeligt har klager gentaget sine klagepunkter om transportgener, manglende tilstrækkelig gylleopbevaringskapacitet, sikring af et stabilt og højt vandtryk, og at lugtgener fra svinebruget vil få økonomiske konsekvenser for to fødevarer virksomheder, der ligger i nærområdet.

2.4 Holbæk Kommunes bemærkninger til klagerne over miljøgodkendelsen af 5. februar 2020

Holbæk Kommune har den 25. marts 2020 til klagerne bemærket, at kommunen i forbindelse med det ansøgte projekt har været på besigtigelse i området. Kommunens landskabsvurdering bygger således både på kommunens kendskab til området og på besigtigelsen af de konkrete landskabsmæssige forhold. Kommunen har på baggrund af projektets udformning og kommunens kendskab til området samt besigtigelsen heraf vurderet, at der ikke har været behov for visualisering af projektet.

Holbæk Kommune har desuden bemærket, at ruheden af engområderne i ammoniakberegningerne er fastsat til blandet natur med lav bevoksning (bn), mens ruheden af oplandet er fastsat til landbrug (l). Kommunen har fastsat ruheden på baggrund af bevoksningen (træer) på matr.nr. 4b og 4c Lammefjorden, Gislinge, eksisterende bygninger på Strandvejen 10, læhegn mellem matr.nr. 6 og 4c Lammefjorden, Gislinge, og bibeholdt bevoksning på matr.nr. 6 Lammefjorden, Gislinge.

Særligt i forhold til klagepunktet om delegation af afgørelseskompetencen har Holbæk Kommune bemærket, at kommunalbestyrelsen har besluttet at uddelegere beslutning om miljøgodkendelse til administrationen, og at afgørelsen er meddelt i overensstemmelse hermed.

Holbæk Kommune har i relation til produktionsarealer oplyst, at kommunen som led i sagsbehandlingen har kontrolleret, at forudsætningerne for beregningerne i ansøgningsmaterialet er korrekte og i overensstemmelse med tilgængelig dokumentation og faktiske forhold. Kommunen har i den forbindelse sammenlignet en staldtegning af stald 2 i byggetilladelsen fra 1995 med ansøgningen og konstateret, at størrelsen af stierne i stalden var forskellige. Kommunen har på den baggrund anmodet ansøger om at ændre størrelsen på stierne i stald 2, hvorved produktionsarealet blev 11 m². Ansøger oplyste samtidig, at den sektion, der på den originale tegning er angivet som udlevering af slagtedy, er indrettet med fire stier af samme størrelse som de øvrige i staldbygningen. Ifølge kommunen er der således i alt 44 stier i stalden, og stalden er ikke ændret siden opførelsen.

Særligt i forhold til rotter har Holbæk Kommune bemærket, at rotter altid skal bekæmpes efter gældende lovgivning, og at hvis der observeres rotter, skal det anmeldes til kommunen, der således vil kunne følge udviklingen i tilstedeværelse af rotter i området. Ansøger kan vælge at benytte et privat bekæmpelsesfirma eller den kommunale rottebekæmpelse, hvorfor der ikke stilles vilkår til en specifik løsning. Hvis ansøger skal iværksætte tiltag mod rotter, hjemles dette i rottebekendtgørelsen.⁵

I forhold til den sø beliggende syd for anlægget, som klager 1 undrer sig over ikke er medtaget i ammoniakberegningen, har Holbæk Kommune bemærket, at Vestsjællands Amt i starten af 1993 har registreret området som § 3-beskyttet sø. Kommunen har imidlertid undersøgt registreringen nærmere i forbindelse med behandlingen af det ansøgte projekt, og kan ved en gennemgang af luftfotos konstatere, at til og med 1970 er hele marken dyrket uden antydning af en sø eller andet det pågældende sted. I 1977 og 1979 er der antydning af en bar struktur. I 1985, 1989, 1993, 1995 og 1996 er der remise, men næppe en sø. I 1999 er der en bar plet i marken. Siden 2000 har hele marken været dyrket uden antydning af vådt det pågældende sted og med kørespor. Herudover viser højdekurver ingen lavning det på-

⁵ Bekendtgørelse nr. 1170 af 8. september 2023 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

gældende sted, og ansøger har oplyst, at der ikke er noget i marken (dyrkningsmæssigt eller terrænmæssigt), der tyder på, at der nogensinde skulle have været en sø. Kommunen har på den baggrund vurderet, at der er tale om en fejlregistrering. Kommunen har i øvrigt bemærket, at såfremt der måtte været tale om en sø det pågældende sted, ville merdepositionen være 0,6 kg N pr. ha pr. år, og det ville derfor ikke ændre ved kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

Endeligt har Holbæk Kommune i forhold til klagepunktet om indholdet af miljøkonsekvensrapporten bemærket, at det er kommunens vurdering, at kommunen og ansøgers konsulent besidder den fornødne ekspertise til at vurdere, om der for husdyrbrug er særlige beliggenhedsmæssige forhold, herunder nærhed til institution, sygehus eller lignende, som kan betyde, at der i en konkret sag bør udvises større forsigtighed ud over det, der håndteres af de generelle regler på veterinærområdet.

Holbæk Kommune har herudover henvist til, hvad der fremgår af miljøgodkendelsen.

2.5 Holbæk Kommunes bemærkninger til klagen over tillægget til miljøgodkendelse af 7. maj 2021

Holbæk Kommune har den 21. juni 2021 til klagen bemærket, at ændringen af staldbyggeriet efter kommunens opfattelse ikke nødvendiggør en visualisering af projektet.

I forhold til det af klager omtalte møde har Holbæk Kommune oplyst, at der var tale om et overdragelsesmøde den 3. maj 2021, hvor ansøger fik gennemgået vilkårene i den meddelte afgørelse. Der er ikke udarbejdet et referat fra mødet og der fremkom ikke nye oplysninger under mødet. Mødet blev afholdt på baggrund af kommunalbestyrelsens beslutning af 21. april 2021 om en skærpelse af kommunens praksis i forbindelse med håndhævelse og godkendelse af husdyrbrug.

Holbæk Kommune har i forhold til det i øvrigt af klager anførte henvist til, hvad der fremgår af miljøgodkendelsen og tillægget hertil, herunder særligt tillæggets bilag 7 (Hvidbog – Høring af udkast til tillæg til miljøgodkendelse).

2.6 Nye oplysninger under sagens behandling

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 29. april 2021 anmodet Holbæk Kommune om en supplerende vurdering af transportforhold samt forslag til en ny formulering af vilkår om transport, idet det i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår 28, og til dels også vilkår 29, efter nævnets opfattelse ikke blot regulerer forhold vedrørende svinebrugets adgangsveje, men tillige regulerer forhold vedrørende transport på offentlige og private fællesveje.

Holbæk Kommune har hertil den 3. juni 2021 bemærket, at det er kommunens vurdering, at vilkår 28 bør ophæves, idet vilkåret regulerer forhold, der vedrører transport på offentlig vej. Kommunen har af samme grund ophævet vilkåret med tillægget til miljøgodkendelsen. Vilkår 29 ønskes imidlertid fastholdt, dog således at det ændres til følgende:

”29. Tunge transporter til og fra ejendommen skal ske på hverdage. Halmtransporter i høstsæsonen og enkelte fodertransporter er undtaget fra vilkåret.”

Holbæk Kommune har i den forbindelse bemærket, at det er kommunens vurdering, at svinebruget med den ansøgte udvidelse – selv uden vilkår 29 – ikke vil have væsentlig virkning på miljøet som følge af det øgede antal tunge transporter, idet der i forvejen er mange eksisterende transporter i området, og da der med udvidelsen af svinebruget alene sker en lille stigning i antallet heraf. Hertil kommer, at der er forholdsvis få ejendomme tæt på den del af Strandvejen, der er adgangsvej til svinebruget, og at der er tale om landbrugsejendomme/ejendomme i landzone, som traditionelt anses for at være landbrugets arbejdsområde. Kommune vurderer dog, at det ikke kan udelukkes, at der i en vis grad sker en miljømæssig påvirkning for de ejendomme, hvor beboelsen ligger tæt på Strandvejen, hvorfor kommunen vælger at lade denne usikkerhed komme miljøet til gode og fastholde vilkår 29 med den ændrede formulering.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 25. juni 2021 anmodet ansøger om at oplyse, hvorvidt ansøger ønsker at kunne udnytte både miljøgodkendelsen af 5. februar 2020 og tillægget til miljøgodkendelsen af 7. maj 2021, eller om ansøger alene ønsker at kunne udnytte tillægget.

Ansøger har hertil den 1. juli 2021 oplyst til nævnet, at ansøger alene ønsker at udnytte projektet som justeret med tillægget, hvorfor nævnet kan begrænse sin prøvelse til tillægget og den del af miljøgodkendelsen, som ikke erstattes af nye vilkår i tillægget.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 29. marts 2022 anmodet Holbæk Kommune om at forholde sig til, om en opdatering af Miljøstyrelsens teknologiliste foretaget efter kommunens afgørelse giver anledning til at justere de i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår til teknologien Agrifarm Agri Airclean.

Holbæk Kommune har hertil den 8. april 2022 oplyst, at det er kommunens vurdering, at de af kommunen fastsatte vilkår bør erstattes af vilkårsforslagene fra Miljøstyrelsens teknologiliste.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 1. juli 2022 anmodet Holbæk Kommune og ansøger om at forholde sig til, at teknologien punktudsugning udelukkende er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste for så vidt angår slagtesvin, hvorfor teknologien efter nævnets opfattelse ikke vil

kunne anvendes til opfyldelse af kravet om anvendelse af BAT i Stald 4, hvor der efter det ansøgte skal være flexgruppen; slagtesvin og smågrise.

På baggrund af nævnets henvendelse har Holbæk Kommune den 7. september 2022 oplyst, at ansøger ønsker at tilpasse projektet ved at ændre dyretypen i Stald 4 fra flexgruppen; Slagtesvin og smågrise til slagtesvin. Det er kommunens vurdering, at ændringen ikke har betydning for de beregninger, der ligger til grund for miljøgodkendelsen og tillægget hertil, idet beregningerne foretaget i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk i forvejen er baseret på emissionerne for slagtesvin.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har samme dato anmodet Holbæk Kommune om at oplyse, om ansøger ønsker at opføre Stald 4 med Agrifarms staldkoncept Intellifarm, eller om der er tale om en stald, hvor punktudsugning er i kombination med stald med traditionel ventilation.

Holbæk Kommune har hertil den 8. september 2022 oplyst, at ansøger ønsker at opføre Stald 4 efter staldkonceptet Intellifarm.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 10. januar 2023 anmodet Holbæk Kommune og ansøger om at forholde sig til en række vilkår i miljøgodkendelsen og tillægget hertil, herunder vilkår 22 om udsugning af 10 m³ luft pr. time pr. gris, idet Agrifarms staldkoncept Intellifarm og effekten heraf kun er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste med udsugning af 18 m³ luft pr. time pr. gris og efterfølgende rensning i en renser fra Agrifarm Agri Airclean.

Ansøgers konsulent har hertil den 18. januar 2023 bl.a. bemærket, at der skal fastsættes vilkår i overensstemmelse med forslag til vilkår til teknologien punktudsugning på Miljøstyrelsens teknologiliste. Hertil har konsulenten bemærket, at idet stalden er opført med hybridventilation, hvor der er en styret naturlig ventilation, fungerer ventilationen via punktudsugning efter samme principper som en stald med 100 % mekanisk ventilation, hvor der først tændes for ventilatorer, der ventilerer almindelig staldluft, når ventilationsbehovet overstiger 10 m³ pr. stiplads pr. time. Den beregnede effekt på ammoniakreduktionen skal herefter foretages efter formlen $0,7 * E\% - 12$, hvor E er renserens ammoniakreduktionseffekt. Ifølge konsulenten kan der derfor fjernes $0,7 * 91\% - 12 = 51,7\%$ af ammoniakken fra stalden og ikke 67 % som anført af nævnet.

Konsulenten har desuden oplyst, at der er 10 sektioner i stalden i stedet for 4, og at stalden indrettes med punktudsugning tilkoblet en luftrenser fra Agrifarm. Der skal derfor ikke stilles vilkår om, at stalden skal indrettes efter Agrifarms staldkoncept Intellifarm. Endeligt har konsulenten oplyst, at projektet er blevet ændret i forhold til det ansøgte, således at der nu kun etableres to rensere i stedet for fire.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har som følge af konsulentens bemærkninger den 19. og 20. januar 2023 anmodet Miljøstyrelsen om at afklare, om teknologien ”punktudsugning” i traditionelt ventillerede stalde kan anvendes i kombination med Agrifarms staldkoncept Intellifarm, dvs. om der kan udsuges 10 m³ luft pr. time pr. slagtesvin og anvendes formlen $0,7 * E\% - 12$ for ammoniakreduktion, hvor E er renserens ammoniakreduktions-effekt.

Miljøstyrelsen har den 27. januar 2023 oplyst, at det er MELTs vurdering, at en ammoniakreduktionsprocent i en stald med staldkonceptet Intellifarm beregnet efter formlen, der anvendes for mekanisk ventillerede stalde, vil være en konservativ tilgang til den mulige ammoniakreduktion. Det er herefter Miljøstyrelsens samlede vurdering, at teknologien ”punktudsugning i mekaniske ventillerede stalde” også kan anvendes i en hybrid ventileret stald efter staldkonceptet Intellifarm indrettet med delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv, når ammoniakreduktionseffekten beregnes efter formlen ovenfor.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har herefter den 31. januar 2023 anmodet Holbæk Kommune om at oplyse, hvordan luftrensingsanlægget i Stald 4 dimensioneres, herunder hvor mange stipladser anlægget er dimensioneret efter og hvilke luftmængder, der forventes at skulle behandles i hver af de to renserer pr. time. Nævnet har desuden anmodet kommunen om at forholde sig til, om ændringerne giver anledning til en fornyet vurdering af den landskabelige påvirkning.

Holbæk Kommune har hertil den 9. februar 2023 oplyst, at der vil blive integreret to luftrensere med en højde på 11 m og en diameter på 2,8 m, der hver skal behandle 24.000 m³ luft/time, og at renserne tilsammen kan rense luften fra 4.800 stipladser i stalden. Kommunen har desuden oplyst, at kapaciteten af hver af de to renserer er på 25.000 m³/time, og at anlægget er dimensioneret efter 6.000 stipladser. Videre har kommunen vurderet, at ændringen af antal rensesøjler ikke giver anledning til en fornyet landskabelig vurdering, da placeringen og dimensionerne ikke ændrer sig væsentligt fra det tidligere. Kommunen fastholder derfor vilkår om beplantning fastsat i henholdsvis miljøgodkendelsen og tillægget.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 15. marts 2023 anmodet Miljøstyrelsen om at oplyse, om styrelsen er enig med nævnet i, at den af kommunen og ansøger oplyste dimensionering på 24.000 m³ luft/time er i strid med MELT indstillingen, hvoraf det fremgår, at den maksimale kapacitet er 3.450 m³ luft pr. m² overfladeareal pr. time.

Miljøstyrelsen har den 15. maj 2023 oplyst, at:

”Vedrørende den maksimale renskapacitet er Miljøstyrelsen enig i nævnets forståelse af, at producentens og konsulentens dimensioneringspraksis er i strid med MELT-indstillingen.”

På den baggrund har Miljø- og Fødevareklagenævnet den 26. juni 2023 anmodet Holbæk Kommune og ansøger om at forholde sig til, at luftrensningsanlægget ikke er dimensioneret i overensstemmelse med kapaciteten beskrevet på Miljøstyrelsens teknologiliste.

På baggrund af Miljø- og Fødevareklagenævnets henvendelse har Holbæk Kommune den 18. september 2023 oplyst, at ansøger ønsker at projektilpasse det ansøgte projekt. Ansøger har oplyst, at Stald 4 består af 10 sektioner, og at der i 7 ud af 10 sektioner etableres punktudsugning med udsugning af de første 10 m³ luft pr. time pr. gris og at luften herefter ledes igennem en luftrenser. Ansøger har desuden oplyst, at i de resterende tre sektioner frakobles punktudsugningen, så der kun er naturlig ventilation, og der etableres gyllekøling med en ammoniakreduktionseffekt på 7,5 %. Hertil har ansøger oplyst, at der i de tre sektioner tilsammen vil blive etableret køleslanger på et areal på 1.060,2 m² svarende til gyllekummeareal inklusiv gangareal.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 23. oktober 2023 anmodet Miljøstyrelsen om at vurdere, om effekten af gyllekøling i Intellifarm stalde, hvor punktudsugningsanlægget ikke anvendes, kan sidestilles med effekten i mekanisk ventilerede stalde. Nævnet har desuden anmodet Miljøstyrelsen om at oplyse, hvordan det faktiske antal driftstimer beregnes ved indsætning af en større pumpe, idet der findes to forskellige beregningsmetoder i Miljøstyrelsens husdyrvejledning.

Miljøstyrelsen har den 13. november 2023 oplyst, at det er styrelsens vurdering, at effekten af gyllekøling i Intellifarm stalde, hvor punktudsugningsanlægget ikke anvendes, kan sidestilles med effekten i mekanisk ventilerede stalde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 23. november 2023 anmodet Holbæk Kommune om at oplyse, om der allerede er nedstøbt køleslanger i kanalbunden eller om det efter kommunens vurdering vil være muligt at eftermontere køleslangerne, idet nævnet har konstateret, at Stald 4 allerede er etableret. Nævnet har desuden anmodet kommunen om at fremsende forslag til vilkår om gyllekøling.

Hertil har Holbæk Kommune den 8. december 2023 oplyst, at køleslangerne allerede er nedstøbt i kanalbunden. Kommunen har desuden fremsendt følgende vilkårsforslag, der er baseret på Miljøstyrelsens vilkårsforslag for teknologien ”Gyllekøling i stalde med rørudslusning (slagtesvin, søer og smågrise) – Anvendelse af timetæller”:

”Indretning og drift

1. Gyllekanalerne i staldafsnit 4d, 4e og 4f – i alt 1.060,2 m² gyllekumme – skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
2. Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på mindst 16,84 W/m².
3. Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.
4. Den årlige driftstid skal være mindst 4.984 timer.
5. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningsssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
6. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
7. Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.

Egenkontrol

8. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningsystemet, alarmen samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.
9. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 7 dage.
10. Registreringen fra logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Miljøstyrelsen har den 19. december 2023 oplyst, at det faktiske antal driftstimer ved indsættelse af en større pumpe skal beregnes efter den formel, der er beskrevet under datalogger på teknologilisten.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen, at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger.⁶

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i nærværende klagesager fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Delegation af afgørelseskompetencen
- 2) Indholdet af miljøkonsekvensrapporten
- 3) Kravet om anvendelse af BAT
- 4) Påvirkning af natur og bilag IV-arter
- 5) Påvirkning af områdets landskabelige værdier
- 6) Lugtgener
- 7) Øvrige gener

Forholdene behandles i forhold til den påklagede miljøgodkendelse af 5. februar 2020 med de ændringer, der følger af det påklagede tillæg hertil af 7. maj 2021. Efter nævnets vurdering er der ikke med klagerne i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Holbæk Kommunes afgørelser.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ved behandlingen af klager over afgørelser efter husdyrbrugloven kun kan tage stilling til forhold, der er omfattet af husdyrbruglovgivningen. Nævnet tager derfor ikke stilling til klagepunkterne vedrørende vandforsyningsforhold, dyrevelfærd og økonomiske konsekvenser for lokale virksomheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker desuden, at husdyrbrugloven ved lov nr. 204 af 28. februar 2017 blev ændret, således at reguleringen af anlæg og arealer blev skilt ad, og reglerne om udbringning af husdyrgødning blev løftet ud af den konkrete miljøgodkendelse eller -tilladelse, og over i generelle regler. Ændringen betyder, at en godkendelse eller tilladelse efter reglerne i husdyrbrugloven ikke skal indeholde arealvilkår, dvs. vilkår der vedrører husdyrbrugets udbringningsarealer, idet disse forhold nu reguleres af generelle regler. Arealvilkår omfatter alle vilkår, som er rettet mod arealernes drift eller mod beskyttelse af natur og miljø som følge af påvirkninger fra anvendelse af gødning på arealerne.⁷

⁶ Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (FT 2016-17).

⁷ Jf. lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love.

Endeligt bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at det påhviler Holbæk Kommune som tilsynsmyndighed at påse, at såvel reglerne i husdyrlovgivningen som tilladelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri overholdes, jf. husdyrbruglovens kapitel 5. Det er et tilsynsansliggende, om husdyrbruget overholder generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen om opbevaring af husdyrgødning, herunder kapaciteten hertil. Tilsynsansliggender kan ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. husdyrbruglovens § 48, stk. 2. En eventuel klage over den måde, hvorpå kommunen udøver tilsynsplikten, kan i stedet indbringes til Ankestyrelsen, der fører tilsyn med kommunerne efter kommunestyrelsesloven.⁸ Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Indledende bemærkninger

Husdyrbruget er lovligt etableret før 1. august 2017, og er ikke omfattet af en tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i 2007-husdyrbrugloven.⁹

Det ansøgte af 14. maj 2019 er omfattet af godkendelsespligt efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2, idet produktionsarealet er på mere end 100 m² og har flere end 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg), jf. § 10, stk. 1, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og en række andre love, som ændret ved lov nr. 497 af 22. maj 2018 om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Første gang der meddeles godkendelse af et husdyrbrug, der er etableret før 1. august 2017, skal godkendelsen omfatte hele husdyrbruget, dvs. både eksisterende og nye anlæg. For senere udvidelser og ændringer er det alene udvidelsen eller ændringen, der godkendes, jf. husdyrbruglovens § 16 a, stk. 3 og 4. Den ansøgte ændring af husdyrbruget af 9. september 2020 skal derfor godkendes efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 4, 1. pkt., idet husdyrbruget er tidligere godkendt efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 27 skal en godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a indeholde vilkår om husdyrbrugets indretning og drift, herunder om den kontrol, som den, der er ansvarlig for husdyrbruget, skal foretage for egen regning, samt opførelse af bebyggelse m.v., medmindre andet følger af regler fastsat i medfør af lovens § 34 a. Hvis husdyrbruget har en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal kommunalbestyrelsen fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 47 af 15. januar 2019 om kommunernes styrelse.

⁹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

De nærmere regler om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.¹⁰

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen ved afgørelsen om godkendelse efter § 16 a i husdyrbrugloven vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsen skal ved sin vurdering efter stk. 1 inddrage alle etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbruget, der er godkendt, tilladt eller afgjort efter anmeldelse inden for de seneste 8 år før kommunalbestyrelsens afgørelse, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 2.

Ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse af et IE-husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen desuden sikre sig, at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 40, nr. 1-6.

Kommunalbestyrelsen skal på grundlag af sin vurdering fastsætte de vilkår efter husdyrbruglovens § 27, stk. 1, der sikrer, at husdyrbruget med det ansøgte ikke vil have væsentlig virkning på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 41, stk. 1.

3.2.2 Ad 1) Delegation af afgørelseskompetence

Det fremgår af bestemmelserne i husdyrbruglovens kapitel 3, at kommunalbestyrelsen har kompetencen til at meddele godkendelser og tilladelser efter lovens §§ 16 a og 16 b. Dette er ikke til hinder for, at det som led i en hensigtsmæssig arbejdsfordeling generelt overlades til et stående udvalg eller den kommunale forvaltning at behandle og afgøre sådanne sager. Det er derfor lovligt, at kompetencen til at behandle og afgøre sager efter husdyrbrugloven i Holbæk Kommune generelt er delegeret til forvaltningen.

Holbæk Kommunes afgørelser af henholdsvis 5. februar 2020 og 7. maj 2021 er således truffet på grundlag af en lovlig intern delegation og er derfor ikke ugyldige som følge af manglende politisk behandling.¹¹

3.2.3 Ad 2) Kravet om miljøkonsekvensrapport

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 4, nr. 1, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2, skal omfatte en miljøkonsekvensrapport, der mindst omfatter de oplysninger, der følger af bekendtgørelsens bilag 1, pkt. E og F.

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 443 af 26. april 2023 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

¹¹ Jf. tilsvarende i Miljø og Fødevarerklagenævnets afgørelser af 29. januar 2021 i sagsnr.

18/07748 og 18/08779, Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 23. januar 2018 i sagsnr.

NMK132-00822 og Miljø og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 21. september 2017 i sagsnr.

NMK131-00229.

Miljøkonsekvensrapporten, herunder de oplysninger, som ansøger skal give efter bekendtgørelsens bilag 1, pkt. E og F, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til bl.a. befolkningen og menneskers sundhed, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 8, nr. 1, og ansøger skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 9.

Kommunalbestyrelsen skal gennemgå miljøkonsekvensrapporten med inddragelse af den fornødne ekspertise, og skal i fornødent omfang indhente yderligere oplysninger fra ansøger til opfyldelse af de i bekendtgørelsen fastsatte krav, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 13. Kommunalbestyrelsen skal efter gennemgangen af miljøkonsekvensrapporten sende rapporten i høring hos offentligheden i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelsens § 60, jf. § 4, stk. 14. Efter høringen skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, hvorvidt ansøgningen kan imødekommes. Afgørelsen træffes på grundlag af ansøgningen, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger og resultatet af de høringer, der er foretaget, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 15.

Bilag 1, pkt. F, der bl.a. indebærer krav til oplysninger om befolkningen og menneskers sundhed, har til formål at gennemføre VVM-direktivets bilag IV¹² i overensstemmelse med retningslinjen i de bemærkninger fra EU-Kommissionen, som følger af åbningskrivelsen om den danske implementering af VVM-direktivet.^{13 14}

Det er forudsat i forbindelse med implementeringen af reglerne i husdyrreguleringen, at Miljøstyrelsen skal komme med vejledning omkring indholdet af de forskellige miljøparametre, herunder hvad der skal beskrives og påvises i forbindelse med udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.¹⁵

Om husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 8, nr. 1, der vedrører de oplysninger, som ansøger er forpligtet til at give efter bilag 1, pkt. E og F, om befolkningen og menneskers sundhed fremgår det af Miljøstyrelsens husdyrvejledning, at:¹⁶

¹² Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet) som ændret ved direktiv 2014/52/EU af 25. april 2014.

¹³ Høringsnotat af 29. december 2020 fra Miljø- og Fødevareministeriet vedrørende udkast til ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

¹⁴ EU-Kommissionens åbningskrivelse nr. 2019/2221.

¹⁵ Høringsnotat af 29. december 2020 fra Miljø- og Fødevareministeriet vedrørende udkast til ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

¹⁶ Link: <https://husdyrvejledning.dk/vejledning-til-bekendtgørelserne/husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen/2-ansøegninger-og-miljoekonsekvensrapporter>.

”Dette tema kan belyses i afsnittet om ammoniakbegrænsning gennem BAT. Ammoniakbegrænsning har betydning for befolkningen og menneskers sundhed og BAT kravet medvirker til at de overordnede mål for begrænsning af ammoniakindholdet i luften nås. Derudover beskrives emnet i afsnittende om støv, støj og lugt der kan påvirke omgivelser. Den konkrete vurdering af påvirkningen relaterer sig til om husdyrbruget ligger tæt på nabo, samlet bebyggelse e.l. og hvad landbruget gør for at minimere påvirkningerne til disse.”

Det fremgår endvidere af Miljøstyrelsens husdyrvejledning, at:¹⁷

”Ammoniakemissionerne og påvirkninger af nærliggende natur og lugtgener for omboende, der beregnes i husdyrgodkendelse.dk, danner udgangspunkt for beskrivelsen af påvirkningerne af omgivelserne. Vurderingen vil som udgangspunkt altid skulle omfatte emnerne ammoniakpåvirkning af natur, lugtgener og BAT for ammoniakudledning med udgangspunkt i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk og bekendtgørelsens beskyttelsesniveauer. Desuden er miljø- og genebelastninger som følge af transport, støj, støv, lys, bygningers indplacering i landskabet, fluer og skadedyr, affald, spildevand vigtige og oplagte emner for husdyrbrug.

Beskrivelsen og vurderingen af sidstnævnte understøttes ikke af husdyrgodkendelse.dk, men forudsætter udarbejdelse af beskrivelser m.v., der kommer rundt om de 6 emner, der hvor de er relevante.”

Husdyrreguleringen skal i øvrigt forstås og fortolkes i overensstemmelse med miljøvurderingsloven¹⁸ og den forståelse og fortolkning af VVM-direktivet, der følger heraf.¹⁹

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i den forbindelse, at det følger af nævnets praksis på miljøvurderingsområdet, at der ikke kan stilles krav om, at kommunen anvender bestemte data eller undersøgelser i miljøkonsekvensrapporten. Det afgørende i henhold til miljøvurderingsreglerne er, om rapporten i tilstrækkelig grad belyser påvirkningen af forskellige miljøparametre.²⁰

Det fremgår af sagens oplysninger, at ansøgningsmaterialet bl.a. omfatter en miljøkonsekvensrapport, som er udarbejdet af husdyrbrugets konsulent,

¹⁷ Link: <https://husdyrvejledning.dk/vejledning-til-bekendtgørelserne/husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen/2-ansoegninger-og-miljoekonsekvensrapporter>.

¹⁸ Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

¹⁹ Høringsnotat af 23. september 2020 fra Miljø- og Fødevareministeriet vedrørende Høring af ændringer i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

²⁰ Se tilsvarende i Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 10. december 2021 i sagsnr. 21/06969 og 21/06968. Se også Miljøstyrelsens husdyrvejledning, hvoraf det fremgår, at der ikke er formkrav til miljøkonsekvensrapporten.

samt en elektronisk ansøgning udarbejdet i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk. Ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten indeholder bl.a. en beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgtes særkender, fysiske karakteristika, placering og potentielle indvirkning på miljøet, herunder oplysninger om produktionsareal, staldsystem og dyretype, husdyrbrugets ammoniakemission og -deposition til naturområder, herunder ved angivelse i ansøgt drift, nudrift og 8 års-drift, husdyrbrugets lugtemission, herunder ved angivelse i ansøgt drift og nudrift, og lugtgeneafstande, samt øvrige emissioner og genepåvirkninger fra husdyrbruget og det ansøgte, herunder støj, støv, fluer, til- og frakørsel, samt om eventuelle forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger, forslag til egenkontrol mv. og husdyrbrugets valg af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakemission.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at ansøger i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 8, nr. 1, har påvist, beskrevet og vurderet det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til befolkningen og menneskers sundhed, herunder i forhold til påvirkninger fra ammoniak- og lugtemission, som anført af klager.

I forhold til det af klager anførte om, at miljøkonsekvensrapporten ikke er udarbejdet af kompetente eksperter, henviser Miljø- og Fødevareklagenævnet til, at det fremgår af forarbejderne til miljøvurderingsloven,²¹ at den indirekte prøvelse af rådgiveres og eksperters kompetence ved klage over miljøkonsekvensvurderingerne er tilstrækkelige til at opfylde kravet i miljøvurderingslovens § 20, stk. 6. Nævnet forstår ordlyden af forarbejderne sådan, at den materielle behandling af sagen og prøvelsen af de i afgørelsen indeholdte miljøvurderinger er tilstrækkelig til at opfylde lovens krav om anvendelse af kompetente eksperter. Nævnet bemærker i den forbindelse, at der ikke er indført certificeringsordninger eller særlige uddannelsesmæssige krav for at anse en rådgiver for kvalificeret, da en miljøvurderingsproces i sig selv kan indebære inddragelse af flere forskellige kompetencer og erfaringer til beskrivelse af det konkrete projekt.²² På husdyrbrugområdet er det almindeligt, at ansøgninger om miljøgodkendelser udarbejdes af bl.a. landbrugskonsulenter, som må anses for at leve op til kravet om kompetente eksperter.²³ Det vil være op til ansøger at sikre sig den bedste bistand til opgaven.

²¹ Bemærkninger til § 20 i forslag nr. L147 af 3. marts 2016 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Miljøvurderingslovens § 20, stk. 6, svarer til husdyrbruglovens § 4, stk. 9.

²² Miljøstyrelsens udkast til vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), 2. del: Konkrete projekter, 2018.

²³ Jf. Miljøstyrelsens husdyrvejledning – link: <https://husdyrvejledning.dk/vejledning-til-bekendtgørelserne/husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen/2-ansoegninger-og-miljoekonsekvensrapporter>.

3.2.4 Ad 3) Kravet om anvendelse af BAT

Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal ammoniakemissionen fra husdyrbruget (stald og lager) reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) (den maksimale emission), jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 1.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 2, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 41, stk. 1, nr. 2.

Den beregnede ammoniakemission fra husdyrbruget må ikke overstige den maksimale ammoniakemission (BAT-kravet).

Den maksimale emission beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra produktionsarealets størrelse i m² og emissionsfaktorerne for hver enkelt dyretype og staldsystem, jf. bilag 3, pkt. A, nr. 2, tabel 4 og 5, svarende til de dyretyper og staldsystemer, som er anvendt som grundlag for kommunens beregning af ammoniakemissionen efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 2, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 2. For så vidt angår gødningsopbevaringsanlæg er kravet det samme som den beregnede ammoniakemission efter faktorerne i tabel 2 og 3.

Den maksimale emission fastlægges samlet for alle staldafsnit og gødningsanlæg (stald og lager) på husdyrbruget, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 3.

Kravet til den maksimale emission omfatter hele husdyrbruget, men kravet til det enkelte staldafsnit afhænger af, om staldafsnittet betragtes som nyt eller eksisterende. Eksisterende staldafsnit på husdyrbruget er de staldafsnit, som er lovligt bestående, og som ikke med ansøgningen om godkendelse eller tilladelse renoveres eller i øvrigt ændres på en måde, der kan sidestilles med etablering af nye staldafsnit (renovering), f.eks. ændringer i gulvprofil mv., jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2, jf. nr. 2.1.1.

Ved ansøgninger om godkendelse eller tilladelse skal kravet til den maksimale ammoniakemission fra eksisterende staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg genberegnes. Beregningen foretages som udgangspunkt ud fra de emissionsfaktorer i kg NH₃-N pr. m² produktionsareal pr. år i tabel 1, henholdsvis kg NH₃-N pr. m² overfladeareal eller grundareal pr. år i tabel 2 og 3, som er gældende på tidspunktet for den aktuelle afgørelse, og de vilkår om virkemidler og miljøteknologi, der er fastsat for det pågældende staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg i en gældende godkendelse eller tilladelse. Hvis et vilkår i en gældende godkendelse eller tilladelse omfatter virkemidler og miljøteknologi, som ved beregningen i forbindelse med den

aktuelle afgørelse ikke er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste eller på anden måde er anerkendt, beregnes den samlede relative effekt af de øvrige virkemidler og miljøteknologier, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2.²⁴

Det fremgår af det påklagede tillæg til miljøgodkendelse, at det i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk er beregnet, at husdyrbrugets BAT-krav er 6.805 kg NH₃-N/år, og at den beregnede faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget med det ansøgte projekt vil være 6.797 kg NH₃-N/år. Holbæk Kommune har på den baggrund vurderet, at husdyrbruget med det ansøgte staldkoncept og miljøteknologier overholder kravet om anvendelse af BAT. I beregningen af BAT-kravet er Stald 1 og 2 indtastet med BAT-forudsætningen ”Eksisterende staldafsnit – BAT-krav fastlagt i en tidligere afgørelse,” og Stald 3 og 4 er indtastet med BAT-forudsætningen ”Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit.” I beregningen af den faktiske ammoniakemission er det bl.a. lagt til grund, at der i Stald 4 vil være flexgruppen; Slagtesvin og Smågrise på 3.905 m², og at ammoniakemissionen reduceres med 39,1 % ved anvendelse af et luftrensningssystem fra Agrifarm Agri Airclean kombineret med punktudsugning. Kommunen har i tillægget fastsat en række vilkår til anlægget (vilkår 15-32, 36 og 37), således at det sikres, at den forudsatte reduktion opnås.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterer, at der ikke er stillet vilkår om virkemidler og miljøteknologi for Stald 1 og 2 i en tidligere godkendelse eller tilladelse til husdyrbruget. Det er derfor nævnets vurdering, at Stald 1 og 2 skal indtastes med BAT-forudsætningen ”Eksisterende staldafsnit”.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterer desuden, at teknologien punktudsugning alene er godkendt til slagtesvin. Det er derfor nævnets vurdering, at den samlede ammoniakreduktionseffekt af punktudsugning i kombination med luftrensningsanlægget Agrifarm Agri Airclean ikke kan anvendes til opfyldelse af kravet om anvendelse af BAT, hvis der indsættes smågrise i stalden. Som det fremgår af sagens oplysninger har ansøger som følge heraf ønsket at foretage en projektilpasning, hvorefter der alene produceres slagtesvin i Stald 4. Ansøger har desuden oplyst, at Stald 4 opføres efter staldkonceptet Intellifarm.

Miljøstyrelsen har i et høringssvar af 27. januar 2023 anført, at ammoniakreduktionen i en stald med staldkonceptet Intellifarm, punktudsugning (10 m³ luft pr. time pr. gris) og efterfølgende luftrensning beregnet efter formelen, der anvendes for teknologien ”punktudsugning” i mekanisk ventilerede stalde, vil være en konservativ tilgang til den mulige ammoniakreduktion i en Intellifarm stald testet med udsugning af 18 m³ luft pr. time pr.

²⁴ Se også helpdesksvar fra Miljøstyrelsen af 16. december 2019: <https://husdyrvejledning.dk/helpdesk/soeg-i-helpdesk-svar/2019/december/bat-for-eksisterende-staldafsnitfrivillig-reduktion-af-ammoniak-i-tidligere-godkendelser-1>.

gris ved punktudsugning. Styrelsen har i høringssvaret videre anført, at teknologien ”punktudsugning i mekaniske ventilerede stalde” derfor kan anvendes i en hybrid ventileret stald efter staldkonceptet Intellifarm indrettet med delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv, såfremt ventilationen styres således, at de første 10 m³ luft pr. gris pr. time bortventileres via punktudsugningen, og når ammoniakreduktionseffekten beregnes efter formlen $0,5 * E\% - 12$, hvor E er renserens ammoniakreduktionseffekt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at ansøger har ønsket at foretage en projektilpasning, hvorefter der alene opføres to luftrensere. Ansøger har desuden oplyst, at luftrensernes dimensioner er uændrede fra det ansøgte med en højde på 11 m og en diameter på 2,8 m, og at kapaciteten af hver renser er 24.000 m³.

Det følger af MELT-indstillingen for Agri Airclean på Miljøstyrelsens Teknologiliste,²⁵ at rensekapaciteten af en rensesøjle er 3.450 m³ luft pr. m² fladeareal pr. time. Miljøstyrelsen har i et høringssvar af 15. maj 2023 anført, at den maksimale rensekapacitet af en rensesøjle med en diameter på 2,8 m er 21.217,5 m³ (overfladearealet på 6,15 m² * 3.450 m³/m²), jf. MELT-indstillingen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at ansøgers dimensionering af antal rensesøjler ikke er i overensstemmelse med den maksimale kapacitet, som luftrenseren fra Agri Airclean er godkendt til. Som det fremgår af sagens oplysninger har ansøger som følge heraf ønsket at foretage en projektilpasning, hvorefter der i 7 ud af 10 sektioner etableres punktudsugning i kombination med luftrensningsanlæg fra Agri Airclean og med en ammoniakreduktionsprocent på 51,7 %. Ansøger har desuden oplyst, at der i 3 ud af 10 sektioner etableres gyllekøling med en ammoniakreduktionseffekt på 7,5 %, og at disse sektioner fremadrettet udelukkende vil blive naturligt ventileret.

Miljøstyrelsen har i et høringssvar af 13. november 2023 anført, at effekten af gyllekøling i Intellifarm stalde, hvor punktudsugning ikke anvendes, kan sidestilles med effekten i mekanisk ventilerede stalde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på den baggrund foretaget en genberegning af husdyrbrugets maksimale ammoniakemission (BAT-kravet) og af ammoniakemissionen fra husdyrbruget med det ansøgte projekt, hvori der er korrigeret for ovennævnte forhold. Beregningen viser, at husdyrbrugets BAT-krav er 6.847 kg NH₃-N/år, og at den beregnede faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget med det ansøgte og tilpassede projekt vil være 6.846 kg NH₃-N/år.

²⁵ Link: <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/landbrug-og-husdyrbrug/teknologilisten/luftrensning>.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet er på den baggrund enig med Holbæk Kommune i, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget med det ansøgte og tilpassede projekt overholder den lovfastsatte emissionsgrænseværdi, og at husdyrbruget dermed lever op til kravet om anvendelse af BAT. Nævnet finder dog anledning til at justere vilkårene 5, 12, 14 og 15 for at fastholde forudsætningerne for beregningen. Derudover finder nævnet anledning til – i overensstemmelse med Holbæk Kommunes anmodning herom – at justere vilkårene 13, 16, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32 og 37 samt at tilføje vilkårene 13, 22a, 38, 39, 40 og 41, og at ophæve vilkårene 18, 19, 28, 29 og 36 for at bringe drifts-, indretnings- og egenkontrolvilkårene i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledende forslag til vilkår til henholdsvis teknologierne punktudsugning, gyllekøling og luftrensning med renseren Agrifarm Agri Airclean.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at Miljøstyrelsen i et høringsvar af 19. december 2023 har anført, at det faktiske antal driftstimer ved indsættelse af en større pumpe, end hvad der er nødvendigt for at opfylde krav til ammoniakreduktion, skal beregnes efter den formel, der er beskrevet under datalogger på Miljøstyrelsens Teknologiliste. Nævnet har på den baggrund genberegnet antallet af driftstimer til 4.796 timer. Nævnet justerer derfor det nye vilkår 13 i overensstemmelse hermed.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at nævnet i øvrigt ikke finder grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes fastlæggelse af produktionsarealet på 374 m² for stald 2. Nævnet har sammenholdt bygningsmålene i afgørelsen med byggetegningen fra 1995 samt ansøgers oplysning om, at produktionsarealet i ansøgningen var opgjort med udvendige stimål, og at et udleveringsrum ved staldens opførelse i stedet blev indrettet med 4 stier. Det er herefter nævnets vurdering, at kommunen ved detailgennemgangen af stiaarealet har redegjort tilstrækkeligt for det ansøgte produktionsareal, herunder i forhold til stimålene, og at stald 2 de facto er indrettet med 44 stier. Nævnet bemærker i øvrigt, at bilag 1B til miljøkonsekvensrapporten indeholder en plantegning over den eksisterende stald 2, herunder beregningen af produktionsarealet heri, og at dette materiale er indeholdt i miljøgodkendelsen som bilag 3 (miljøgodkendelsens side 72), som har været sendt i høring og er offentliggjort på Holbæk Kommunes hjemmeside. Endeligt bemærker nævnet, at det påhviler kommunen, som tilsynsmyndighed at påse, at de faktiske produktionsarealer til enhver tid er i overensstemmelse med de produktionsarealer, der indgår i beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, og som ligger til grund for miljøgodkendelsen.

3.2.5 Ad 4) Påvirkning af natur og bilag IV-arter

Ammoniakpåvirkning af natur

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen ved afgørelsen om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til bl.a. natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16 a, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, som ikke kan imødegås med vilkår. Virkningen anses i alle tilfælde for væsentlig, hvis beskyttelsesniveauet for bl.a. ammoniak, jf. §§ 25-30 og bilag 3, pkt. A, ikke kan overholdes.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 1-3, er fastsat følgende definitioner af henholdsvis kategori 1-, 2- og 3-natur:

- ”1) Kategori 1-natur: De ammoniakfølsomme naturtyper, jf. § 7, stk. 1, nr. 1, i husdyrbrugloven, der fremgår af bilag 3, pkt. D, uanset størrelse, hvis de er beliggende inden for et Natura 2000-område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende inden for et Natura 2000-område og omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.
- 2) Kategori 2-natur: De ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for Natura 2000-områder, jf. § 7, stk. 1, nr. 2, i husdyrbrugloven, i form af
 - a) højmoser,
 - b) lobeliesøer,
 - c) heder, der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og
 - d) overdrev, der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.
- 3) Kategori 3-natur: De ammoniakfølsomme naturtyper, der ikke er omfattet af kategori 1-natur eller kategori 2-natur, og som er beliggende uden for Natura 2000-områder, i form af

- a) heder, der er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse,
- b) moser, der er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse,
- c) overdrev, der er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og
- d) ammoniakfølsomme skove, hvorved forstås arealer, der er større end 0,5 ha og mere end 20 m brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, og
 - i) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
 - ii) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
 - iii) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen »Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove«, og hvor arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. Listen er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.”

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 26 fastsætter følgende krav til ammoniakdepositionen for kategori 1-natur:

”§ 26. Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug må depositionen af ammoniak fra husdyrbruget (stald og lager) inklusiv det ansøgte (totaldeposition) til kategori 1-natur maksimalt være følgende, jf. dog § 28:

- 1) 0,2 kg N pr. ha pr. år, hvis der er flere end 1 andet husdyrbrug i nærheden, jf. stk. 2.
- 2) 0,4 kg N pr. ha pr. år, hvis der er 1 andet husdyrbrug i nærheden, jf. stk. 2.
- 3) 0,7 kg N pr. ha pr. år, hvis der ikke er andre husdyrbrug i nærheden, jf. stk. 2.

Stk. 2. Antallet af husdyrbrug i nærheden, jf. stk. 1, nr. 1-3, opgøres som en summering af

- 1) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år inden for 200 m,
- 2) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år inden for 200-300 m,
- 3) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for 300-500 m,
- 4) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år inden for 500-1.000 m, og
- 5) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år inden for 1.000-2.500 m.

Stk. 3. Hvorvidt et eller flere husdyrbrug skal medtages efter stk. 1, jf. stk. 2, fastlægges ud fra afstanden mellem det mest kritiske naturpunkt og et centrum for det eller de pågældende husdyrbrug, samt det eller de pågældende husdyrbrugs emission af NH₃-N:

- 1) For husdyrbrug omfattet af en godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a og 16 b i husdyrbrugloven eller en godkendelse efter §§ 11 eller 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fastlægges emissionen samt et vægtet centrum ud fra oplysninger i godkendelsen eller tilladelsen om emissionen fra de enkelte staldafsnit på husdyrbruget.
- 2) For andre husdyrbrug end nævnt i nr. 1 fastlægges et centrum for punktkilden ud fra et arealvægtet gennemsnit af bygningsarealet, der anvendes til dyrehold, ud fra tilgængelige oplysninger om bygningsarealet og den lovlige produktion. Emissionens størrelse fastlægges ud fra
 - a) emissionen i en scenarieberegning, der er foretaget som led i en tilladelse efter § 10 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, eller
 - b) den ammoniakemission for det pågældende dyrehold og staldsystem, der er fastsat i de aktuelle normtal, der er udarbejdet af Aarhus Universitet.”

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 27 fastsætter følgende krav til ammoniakdepositionen for kategori 2-natur:

”§ 27. Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug må depositionen af ammoniak fra husdyrbruget (stald og lager) inklusiv det ansøgte (totaldeposition) til kategori 2-natur maksimalt være på 1,0 kg N pr. ha pr. år, jf. dog § 28, stk. 1.”

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29 fastsætter følgende krav til ammoniakdepositionen til kategori 3-natur:

”§ 29. Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug vurderer kommunalbestyrelsen, jf. § 36, stk. 2-5, om der skal stilles krav til den maksimale merdeposition af ammoniak fra husdyrbruget til kategori 3-natur. Kravet kan dog ikke være under 1,0 kg N pr. ha pr. år.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak ikke omfatter bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.²⁶

I forhold til kategori 3-natur følger det af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, at der som udgangspunkt ikke vil være tale om en væsentlig virkning på miljøet, såfremt den samlede ammoniakpåvirkning (beregnet som summen af totaldepositionen (inklusiv merdepositionen) og baggrundsbelastningen) af naturområdet med det ansøgte projekt ligger inden for eller under et konkret fastsat tålegrænseinterval, inden for det generelle tålegrænseinterval for den pågældende naturtype. Derimod vil der som udgangspunkt være tale om en væsentlig virkning på miljøet, såfremt den samlede ammoniakpåvirkning af naturområdet efter tilladelse af det ansøgte overskrider den øvre tålegrænse i det konkrete fastsatte tålegrænseinterval.

Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis hænger sammen med beskyttelsen af natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Nævnet har således i sin praksis slået fast, at reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen om ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur må forstås og administreres i lyset af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og § 65, stk. 2, og den hertil knyttede praksis. Nævnet har derfor antaget, at det ikke har været hensigten med ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur at give kommunerne adgang til at godkende ansøgninger efter husdyrbrugloven om projekter, hvis realisering vil medføre tilstandsændringer af naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed forudsætter dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, jf. § 3, herunder også i forhold til natur, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, men som ikke er kategori 3-natur, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 3, f.eks. søer og enge.²⁷

²⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

²⁷ Jf. bl.a. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 11. maj 2020 i sagsnr. 19/04487 og 20/00392, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 15. november 2019 i sagsnr. 18/07810,

Ved vurderingen af, om en udvidelse af et husdyrbrug kan medføre væsentlig virkning på kategori 3-natur, eller natur, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, må der dog tages udgangspunkt i, om det ansøgte vil indebære en merdeposition på 1 kg N pr. ha pr. år eller derunder til naturområdet, idet dette beskyttelsesniveau som altovervejende hovedregel må antages at være tilstrækkeligt til at undgå væsentlige miljøpåvirkninger med ammoniak.²⁸

Som gennemgået ovenfor i afsnit 3.2.4 har ansøger og Holbæk Kommune i forbindelse med sagens behandling, og efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets forespørgsel, tilkendegivet at ville foretage en projektilpasning, hvorefter der alene produceres slagtesvin i Stald 4. Ansøger har desuden tilkendegivet, at der alene opføres to luftrensere med en renskapacitet på 21.217,5 m³. Endeligt har ansøger tilkendegivet, at der i 7 ud af 10 sektioner etableres punktudsugning i kombination med luftrensningsanlæg fra Agri Airclean. Ansøger har desuden oplyst, at der i 3 ud af 10 sektioner etableres gyllekøling med en ammoniakreduktion på 7,5 %, og at der i disse sektioner udelukkende vil blive naturligt ventileret fremadrettet. Ansøger og Holbæk Kommune har i forbindelse med projektilpasningen foretaget en genberegning af ammoniakdepositionen til udvalgte punkter i den omkringliggende natur. Beregningen viser, at nærmeste kategori 1- og 2-natur vil modtage en totaldeposition på henholdsvis 0,0 kg N pr. ha pr. år og 0,1 kg N pr. ha pr. år, og at merdepositionen til kategori 3- og § 3-beskyttet natur i alle de udvalgte punkter vil være mellem 0,1 kg N pr. ha pr. år og 0,5 kg N pr. ha pr. år. Kommunen har på den baggrund vurderet, at beskyttelsesniveauet for alle naturkategorier er overholdt og at udvidelsen ikke vil indebære nogen risiko for en væsentlig negativ påvirkning eller tilstandsændring heraf. I forhold til beregningen af merdepositionen har kommunen særligt bemærket, at beregningen er foretaget på baggrund af driften, som den var for 8 år siden (8 års-driften).

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har efterprøvet beregningerne af ammoniakdepositionen til de omkringliggende naturområder i det tilpassede projekt og nævnet er enig med Holbæk Kommune og ansøger i de valgte naturpunkter. Nævnet konstaterer dog, at ruheden for naturpunkt 1 i beregningen er fastsat til skov (s), og at ruheden for naturpunkt 2, 3 og 4 er fastsat til blandet natur med lav bevoksning (bn). Nævnet finder på baggrund af en gennemgang af luftfotos, at ruheden i naturpunkt 1 bør fastsættes til

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 22. september 2017 i sagsnr. NMK-132-00839, og Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 1. februar 2013 i sagsnr. NMK-132-00322.

²⁸ Jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 25. maj 2022 i sagsnr. 20/13491, samt afsnit 5.3.1.3.1.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L114 af 12. januar 2017 til lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugs anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love, og afsnit 3.1.2.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L12 af 6. oktober 2010 til lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

blandet natur med lav bevoksning (bn),²⁹ idet naturområdet er lysåbent, og at ruheden i naturpunkt 2, 3 og 4 bør fastsættes til Blandet natur med middeelhøj bevoksning (mk), idet der er tale om lysåbne naturtyper med nogen bevoksning. Nævnet har på den baggrund foretaget en scenarieberegning af ammoniakdepositionen fra husdyrbruget, hvor der er korrigeret for ovennævnte forhold. Beregningen viser, at beskyttelsesniveauet for henholdsvis kategori 1-, 2- og 3-natur, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 26-27 og § 29, fortsat er overholdt, og at merdepositionen til § 3-registreret natur fortsat ikke overstiger 1 kg N pr. ha pr. år. Nævnet er på den baggrund enig med kommunen i, at det må lægges til grund, at husdyrbruget med det ansøgte ikke vil indebære væsentlig virkning på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2.

For så vidt angår den sø beliggende syd for anlægget, som klager 1 undrer sig over ikke er medtaget i ammoniakberegningen i miljøgodkendelsen, og som af Holbæk Kommune omtales som en fejlregistrering, bemærker Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at amternes førstegangsregistrering af de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3,³⁰ og registreringen af beskyttet natur i Danmarks Miljøportal³¹ er vejledende og således ikke i sig selv afgørende for, om et areal er beskyttet efter § 3. Den bindende afgørelse om, hvorvidt et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, træffes af kommunen (før 1. januar 2007 af amtet) efter en konkret vurdering. Idet kommunen har vurderet, at der ikke er en sø syd for anlægget, og på den baggrund har fjernet registreringen af § 3-beskyttelse, finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at der ikke skal beregnes merdeposition med ammoniak til den pågældende sø, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 29.

Til det af klager 1 anførte om, hvordan merdepositionen beregnes, bemærker Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at merdepositionen beregnes som forskellen mellem ammoniakdepositionen før og efter udvidelsen dog således at alle etableringer, udvidelser og ændringer de seneste 8 år skal medtages ved vurderingen, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 30, stk. 2. Nudriften er den hidtil lovlige drift i henhold til bindende krav i meddelte godkendelser, tilladelser og anmeldelser, der er udnyttet, og som ikke efterfølgende er bortfaldet som følge af kontinuitetsbrud, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 30, stk. 3. 8 års-driften fastlægges som husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden for hvert enkelt staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 30, stk. 6. Holbæk Kommune har i overensstemmelse hermed fastlagt husdyrbrugets nudrift på baggrund af anmeldelsen om skift mellem dyretyper fra 2013, dvs. produktionsarealet i eksisterende stald 1 og stald 2, idet miljøgodkendelsen fra 2020 endnu ikke er udnyttet. Dermed svarer nudriften til 8 års-

²⁹ Ruhedskoder for oplands- og naturtyper fremgår af Pixi-bog – oplands- og naturtypeeksempler,

Fyns Amt, 18. december 2006.

³⁰ Jf. Miljøministeriets cirkulære nr. 128 af 13. juli 1993 om registrering af beskyttede naturtyper.

³¹ Link: <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>

driften. Kommunen har herefter korrekt beregnet merdepositionen som forskellen mellem ansøgt drift og nudriften/8 års-driften.

Bilag IV-arter

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a, skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets³² bilag IV, litra a), jf. § 10, stk. 1, nr. 1, jf. § 7, stk. 5, nr. 2, i habitatbekendtgørelsen.³³ Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Holbæk Kommune har i det påklagede tillæg til miljøgodkendelse vurderet, at den ansøgte drift ikke vil medføre tilstandsændringer i nærtliggende naturområder, og at bevaringsstatus for eventuelle bilag IV-arter i området derfor må betragtes som værende uændret, da deres yngle- eller rasteområder ikke påvirkes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at det ansøgte projekt ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de bilag IV-arter, der eventuelt måtte forekomme i området. Nævnet har i sin vurdering lagt vægt på, at der i forbindelse med projektet ikke sker nedrivning af eksisterende bygninger på ejendommen. Hertil kommer, at de træer, der fjernes i forbindelse med det ansøgte projekt, ses at være etableret omkring 2010. De vurderes derfor ikke at være egnede levested for flagermus. Desuden har nævnet lagt vægt på, at det ansøgte byggeri ikke vil udgøre en barriere mellem vandhuller for eventuelle vandrende bilag IV-padder i området. Arternes levesteder vil derfor kun kunne påvirkes indirekte af projektet via øget ammoniakemission fra husdyrbruget, som konkret vurderes at være uden betydning, da beskyttelsesniveauet som fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er overholdt i forhold til den omkringliggende natur.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder herefter samlet set ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at husdyrbruget med det ansøgte projekt ikke vil indebære væsentlig virkning på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, jf. §§ 25-30.

3.2.6 Ad 5) Projektets påvirkning på områdets landskabelige værdier

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 1, nr. 1, skal kommunalbestyrelsen ved afgørelsen om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold

³² Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer

³³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til bl.a. landskabelige værdier.

Kommunalbestyrelsen kan ikke godkende etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16 a, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder områdets landskabelige værdier, som ikke kan imødegås med vilkår, jf. § 41, jf. § 39.

I kommunalbestyrelsens vurdering af ny bebyggelse skal det indgå, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 3.

Ny bebyggelse skal placeres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, medmindre der foreligger en særlig begrundelse for en anden beliggenhed, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 1. Kommunen skal i hver enkelt sag konkret vurdere, om der foreligger den fornødne særlige begrundelse for at fravige udgangspunktet om opførelse af ny bebyggelse i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. Vurderingen af ansøgninger om opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige bygninger skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt muligt og forsvarligt.³⁴

Om vurderingen af nyt byggeri fremgår det af Miljøstyrelsens husdyrvejledning,³⁵ at:

”Ønsker ansøger at opføre erhvervsmæssigt nødvendigt landbrugsbyggeri i tilknytning til den hidtidige bebyggelse på ejendommen er det altovervejende udgangspunkt, at dette uden videre skal godkendes. Kun i tilfælde, hvor landskabelige hensyn taler afgørende derimod, kan der meddeles et afslag, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24. Der kan dog i givet fald stilles vilkår om indpasning i landskabet (farvevalg, beplantning mv.), jf. vilkår nedenfor.”

Det ansøgte projekt indebærer etablering af en klimastald (Stald 3) på 1.480 m² med et produktionsareal på 1.125 m², en slagtesvinestald (Stald 4) på 5.019 m² med et produktionsareal på 3.905 m², en foderlade på 600 m², fire fodersiloer samt en fortank på 99 m³.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at ansøger har ønsket at foretage en tilpasning af det ansøgte projekt, således at der kun etableres to luftrensere i stedet for fire. De to luftrensere etableres i hver sin ende af Stald 4.

³⁴ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55), Folketingsåret 2006-2007, særtrykket, side 67-68.

³⁵ Link: <https://husdyrvejledning.dk/vejledning-til-bekendtgørelserne/husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen/14-kommunens-afgørelse-om-godkendelse-og-tilladelse>.

Holbæk Kommune har i det påklagede tillæg til miljøgodkendelse vurderet, at byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, og at bygningerne placeres tæt ved hinanden og i sammenhæng med den hidtidige bygningsmasse. Kommunen har i sin vurdering henvist til, at der er 20 m fra den eksisterende stald 1 til den nye stald 3 og yderligere 20 m fra den nye stald 3 til den nye stald 4. Hertil kommer, at foderladen lægges i et hjørne mellem de nye stalde, og at fodersiloerne placeres tæt op ad henholdsvis foderladen og stald 4.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at det i det påklagede tillæg til miljøgodkendelse ansøgte byggeri er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, idet nævnet vurderer, at der ikke er tale om så omfattende byggeri, at det får industrilignende karakter, og at der er en passende driftsmæssig sammenhæng mellem de bygninger, der ønskes opført, og den husdyrproduktion, der ansøges om.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder desuden ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at det i det påklagede tillæg til miljøgodkendelse ansøgte byggeri placeres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at afstanden mellem den eksisterende stald 1 og det nærmeste punkt på den nye stald 3 vil blive ca. 20 meter, at afstanden mellem den nye stald 3 og den nye halm- og foderlade vil blive ca. 18 meter, og at afstanden mellem den nye stald 3 og den nye stald 4 vil blive ca. 20 meter. Det ansøgte byggeri opleves dermed naturligt som havende tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, og ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør efter udvidelsen fortsat en hensigtsmæssig helhed.

Det fremgår af det påklagede tillæg til miljøgodkendelse, at det ansøgte projekt ønskes placeret inden for landskabsplanens område 8, Lammefjorden, og inden for et område, der i Holbæk Kommunes Kommuneplan er omfattet af udpegningerne særligt værdifuldt landbrugsområde og lavbundsareal.

Holbæk Kommune har i miljøgodkendelsen og i tillægget hertil vurderet, at det ansøgte byggeri, med den valgte placering og de i miljøgodkendelsen og tillægget hertil fastsatte vilkår om de ansøgte bygningers dimensionering og beplantning, vil være i overensstemmelse med de landskabelige udpegninger og områdets landskabelige værdier. Kommunen har supplerende vurderet, at ændringen af antal rensesøjler ikke giver anledning til en fornyet landskabelig vurdering, da placering og dimensioner ikke ændrer sig væsentligt fra tidligere.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at hensynet til de landskabelige værdier er tilstrækkeligt varetaget med den valgte placering og de i miljøgodkendelsen og tillægget hertil fastsatte vilkår om de ansøgte bygningers dimensionering og beplantning, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 41, jf. § 39. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at der er tale om erhvervs-mæssigt nødvendigt byggeri, der etableres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesareal, og at kommunen har foretaget en konkret vurdering af den landskabelige påvirkning, og i den forbindelse har forholdt sig til områdets udpegninger og de tilhørende retningslinjer, samt områdets særlige karakter og skala. Nævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at det ikke er nødvendigt at udarbejde visualiseringer af byggeriet for at kunne lave den fornødne vurdering af projektet, idet nævnet bemærker, at kommunen har været på besigtigelse af det konkrete område.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at de nævnte udpegninger er videreført i den nugældende Kommuneplan 2021.³⁶

3.2.7 Ad 6) *Lugtgener*

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16 a, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, som ikke kan imødegås med vilkår. Virkningen anses i alle tilfælde for væsentlig, hvis beskyttelsesniveauet for lugt, jf. §§ 31-33 og bilag 3, pkt. B, ikke kan overholdes.

Genekriterierne for husdyrbrugets lugtmission er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 31-33.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. B, fremgår, at der skal beregnes en nødvendig geneafstand efter såvel Miljøstyrelsens lugtmodel (Faglig rapport vedrørende en ny lugtvejledning for husdyrbrug, december 2006, Skov- og Naturstyrelsen) som FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to modeller.

Det fremgår af det påklagede tillæg til miljøgodkendelse, at der er foretaget lugtberegninger i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne viser, at lugtbeskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31 er overholdt i forhold til alle tre genekategorier – byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone mv. og enkeltboliger uden landbrugspligt.

³⁶ Link: <https://kommuneplan2021.holbaek.dk/>.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har kontrolleret de standardiserede lugtberegninger foretaget i det elektroniske ansøgningssystem, og nævnet finder, at beregningerne er korrekte, herunder at udpegningen af nærmeste byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone mv., samt enkeltboliger uden landbrugspligt er korrekt. Nævnet finder på den baggrund, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige lugtgener, hvis de af Holbæk Kommune fastsatte vilkår overholdes. Nævnet lægger herved vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder mv. inden for de udregnede lugtgenæafstande, og at der ikke er grundlag for at antage, at husdyrbrugets lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at de vejledende genæafstande bygger på en forudsætning om ”god staldhygiejne”. Minimering af lugtgener fra stalde er således erfaringsmæssigt meget afhængig af god staldhygiejne, hvilket Holbæk Kommune har taget hånd om ved fastsættelse af vilkår 20 i miljøgodkendelsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker i øvrigt, at de genekriterier for lugt, der er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, ikke gælder i forhold til ejendomme, der i Geodatastyrelsens matrikelregister er noteret med landbrugspligt.

3.2.8 Ad 7) Øvrige gener

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 39, stk. 1, nr. 4, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring efter husdyrbruglovens § 16 a kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til bl.a. transport- og fluegener, uhygiejniske forhold mv.

Det følger endvidere af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, jf. bilag 1, pkt. B7, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets genepåvirkninger, herunder til- og frakørsel og fluer.

Gener forbundet med transport

Det fremgår af sagens oplysninger, at antallet af transporter til husdyrbruget med det ansøgte projekt forventes at stige fra ca. 302 årlige transporter i nudriften til ca. 876 årlige transporter i ansøgt drift. Det fremgår endvidere, at arbejdskørsel til og fra husdyrbruget vil ske via Strandvejen, og at Gislinge Fjordvej kun i begrænset omfang vil blive anvendt henset til vejens beskaffenhed. Hertil kommer, at hovedparten af transporterne primært vil foregå på hverdage i tidsrummet kl. 07.00-18.00, dog kan der være tidspunkter med øget trafik på og omkring ejendommen også uden for dette tidsrum. Holbæk Kommune har vurderet, at det anførte antal transporter til og fra ejendommen er realistisk og på et niveau, der kan forventes ved den

ansøgte husdyrproduktion, og at transporter ved overholdelsen af de i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår ikke vil være til væsentlig gene for de omkringboende.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering og fastsætte yderligere vilkår til begrænsning af transporterne til og fra husdyrbruget. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at udvidelsen vil medføre, at der i gennemsnit vil være ca. 2,4 transporter om dagen, hvilket ikke kan antages at afvige fra, hvad der må forventes i landzonen, og ikke i det konkrete tilfælde kan antages at indebære en væsentlig miljømæssig gene for de omkringboende, herunder idet transporterne forudsættes i videst muligt omfang at foregå på hverdage inden for normal arbejdstid, dvs. i tidsrummet kl. 07.00-18.00, og at der på husdyrbruget er gode til- og frakørselsforhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i den forbindelse, at ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugsarbejdsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker desuden, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af husdyrbrugets adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra ejendommen, samt at til- eller frakørsel skal ske på bestemte tidspunkter. Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet. Nævnet er på den baggrund enig med Holbæk Kommune i, at det i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår 28 skal ophæves og at vilkår 29 skal ændres, hvorfor nævnet foretager disse justeringer. Nævnet finder desuden anledning til at tilpasse vilkår 29 i forhold til fodertransporter for at fastholde forudsætningerne for vurderingen.

Fluer og skadedyr (rotter)

Holbæk Kommune har i den påklagede miljøgodkendelse bl.a. fastsat vilkår om, at der på svinebruget til stadighed skal tilstræbes en god staldhygiejne (vilkår 20), at ejendommens arealer skal vedligeholdes, renholdes og ryddes op og at bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper (vilkår 25), at bekæmpelse af fluer skal ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi (vilkår 26), og at kommunen kan meddele påbud om bekæmpelse og forebyggelse, hvis der opstår væsentlige gener for omgivelserne med skadedyr (vilkår 27). Kommunen har herefter i godkendelsen vurderet, at der ikke vil opstå gener for naboerne, såfremt de i miljøgodkendelsen fastsatte vilkår overholdes.

Det fremgår af det påklagede tillæg, at Holbæk Kommunes vurdering af skadedyr er uændret i forhold til miljøgodkendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet vurdering ikke grundlag for at tilsidesætte Holbæk Kommunes vurdering af, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige fluegener for de omkringboende, såfremt ansøger overholder de af kommunen fastsatte vilkår. Nævnet har herved lagt vægt på, at forebyggelse af flueplage først og fremmest kræver en god gødningshåndtering samt en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester, og at et husdyrbrug i øvrigt må sikre, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer, hvilket kommunen har taget hånd om ved fastsættelsen af de nævnte vilkår.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at bekæmpelse af rotter er reguleret i bekendtgørelse herom,³⁷ og nævnet finder, at der ikke i sagen ses at foreligge særlige omstændigheder, der giver grund til at antage, at den generelle regulering sammenholdt med de af Holbæk Kommune fastsatte vilkår, herunder særligt vilkår 20 og vilkår 25, ikke er tilstrækkelig i forhold til det konkrete husdyrbrug. Det er herefter op til kommunen at føre tilsyn med, at husdyrbruget overholder de gældende regler samt vilkår fastsat i miljøgodkendelsen og tillægget hertil.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales de indbetalte klagegebyrer, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Holbæk Kommunes afgørelse af 5. februar 2020 om miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge, med følgende ændringer, hvor det tilføjede er anført med *kursiv* og det bortfaldne er ~~gennemstreget~~:

Vilkår 4 ændres til:

- ”4. Husdyrproduktionen skal ~~etableres~~*drives* i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige ~~6.461~~*1.073* m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
3	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784

³⁷ Bekendtgørelse nr. 1336 af 22. november 2023 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

4	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	784
5	Smågrise	Delvist spaltegulv (Toklimastald)	376
6	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
7	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
8	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	984
9	Slagtesvin	Delvist spaltegulv (25-50 % fast gulv)	492
			6.461
			1.073

*) Placering af staldene og produktionsarealet heri fremgår af bilag 1 og 2.”

Vilkår 8-18 ophæves.

Vilkår 28 ophæves.

Vilkår 29 ændres til:

”29. Tunge transporter *til og fra ejendommen* skal ske på hverdage. Halmtransporter i høstsæsonen og enkelte fodertransporter *lørdage i tidsrummet kl. 07.00-14.00* er undtaget fra vilkåret.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster desuden Holbæk Kommunes afgørelse af 7. maj 2021 om tillæg til miljøgodkendelse til ændring af et svinebrug på Strandvejen 10, 4532 Gislinge, med følgende ændringer, hvor det tilføjede er anført med *kursiv* og det bortfaldne er gennemstreget:

Vilkår 2 ændres til:

”2. ~~Landbruget~~ *Husdyrbruget* skal indrettes og drives i overensstemmelse med *vilkårene i dette tillæg samt vilkår, der ikke er bortfaldet i de oplysninger og beskrivelser, der fremgår af ansøgningen nr. 221105 og miljøredegørelsen og vurderingen samt i overensstemmelse med hovedgodkendelsen af 5. februar 2020. De samlede vilkår, som gælder for husdyrbruget, fremgår af bilag 1 til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 9. februar 2024.*”

Vilkår 4 og 5 ophæves.

Vilkår 10 ophæves.

Vilkår 12 ændres til:

- ”12. Husdyrproduktionen, dyretyper og gulvtyper, skal etableres i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 6.103 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
Ny stald 3	Smågrise	To-klimastald, delvist spaltegulv	1.125
Ny stald 4	Flex: S slagtesvin og smågrise	Delvist spaltegulv (25-49% fast gulv)	3.905
			6.103

”

Vilkår 13 ændres til vilkår 12a:

- ”~~13.~~ 12a. Placering af staldene skal være som vist i Bilag 1.”

Som nyt vilkår 13 indsættes:

- ”13. Gyllekanalerne i staldafsnit 4d, 4e og 4f – i alt 1.060,2 m² gyllekumme - skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.

Varmepumpen skal levere en specifik køleeffekt på mindst 16,84 W/m².

Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.

Den årlige driftstid skal være mindst 4.796 timer.

Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.

Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.”

Vilkår 14 ændres til:

”14. Flexgrupperne defineres således:

Dyretype og staldsystemer som indgår i flexgruppen
Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv
Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv
Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv

”

Vilkår 15 ændres til:

”15. Der skal etableres et luftrensesystem fra Agrifarm Agri Airclean i tilknytning til på den nye Stald 4. Systemet er en syrescrubber, som er optaget på teknologilisten, og som skal reducere ammoniakindholdet i staldluften.”

Vilkår 16 ændres til:

”16. Der skal opføres to nye Agrifarm Agri Airclean luftrensesiloer og en ny svovlsyretank på ved hver gavl af stalden, se Bilag 1 og 3.”

Vilkår 18 og 19 ophæves.

Vilkår 22 ændres til:

”22. Ventilationen i 7 sektioner af Stald 4 (sektionerne 4a-4c og 4g-4j) skal styres således, at de første 0-10 m³ udsugningsluft pr. slagtesvin pr. time skal bortventileres under spalterne via den centrale ventilationskanal til luftrenserne punktudsugningen og skal ledes igennem en af luftrenserne. Ifølge MELT indstillingen fjernes der 51,7 % af ammoniakken fra staldluften i hver af de 7 sektioner beregnet efter følgende formel (0,7 x E-11, hvor E er effekten af luftrenseren Agri Airclean).

Teknologilistens beregning af effekten (0,7 x 91 % = 63,7%) viser, at 52% af ammoniakken fra stalden vil blive fjernet.

Det er dog kun nødvendigt med 39,1 % for at opfylde lovgivningens krav til BAT-reduktion.”

Som nyt vilkår 22a indsættes:

”22a. Tryktabet over luftrenseren må ikke overstige 200 Pascal (Pa).”

Vilkår 23 ændres til:

”23. Hver af de ~~to fire~~ luftrensere skal under fuld drift behandle cirka ~~21.0007.500~~ m³ pr time (dog svarende til 10 m³ luft pr. time pr. gris).”

Vilkår 24 ændres til:

”24. Indsætning af grise (antallet) i hver af de ~~syv fire~~ sektioner i Stald 4, der betjenes af en luftrenser, skal *løbende* registreres.”

Vilkår 25 ændres til:

”25. Luftrensningsanlæggets pH skal være indstillet til pH-syre mellem 2,0 og 2,6. i luftrenseanlæggets syrescrubber skal ligge i intervallet ~~2,1-2,5~~.”

Vilkår 26 ændres til:

”26. Luftrensningsanlægget skal være i drift ~~minimum 8.7608.700~~ timer årligt med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn. Alternativt skal luftrenseanlægget være i drift indtil den krævede ammoniak reduktion er opnået.”

Vilkår 27 ændres til:

”27. Luftrensningsanlægget skal forsynes med pH sensor, vandmåler, ledningsevnesensor samt øg-timetæller og driftstimer, pH og luftmængder for hver af de ~~fire~~ luftrensere skal registreres med SRO anlæg/datalogger.”

Vilkår 28 og 29 ophæves.

Vilkår 31 ændres til:

”31. Der skal indgås skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Kalibrering af pH-sensorene skal foretages mindst en gang årligt. Anlægget skal kontrolleres af producenten/leverandøren mindst hver 3. måned. Kalibrering af sensorer skal foretages med den hyppighed som leverandøren forskriver. Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget. Rapport efter hvert serviceeftersyn skal fremvises ved tilsyn.”

Vilkår 32 ændres til:

”32. Når der foretages service af anlægget, skal ~~mindst den ene 2~~ af de ~~to4~~ luftrensesiloer være i drift, medens den ~~øvrige anden~~ serviceres. Standsningen af hver luftrenser må vare max 8 timer.”

Vilkår 36 ophæves.

Vilkår 37 ændres til:

”37. ~~Herudover skal der~~Der skal føres logbog ~~over~~vedrørende luftrensningen/luftrenseanlæggets drift. Følgende skal dokumenteres:

- ~~eventuelle driftsstop~~
- ~~rapport fra hvert serviceeftersyn~~
- forbrug af syre
- pH sensor kalibrering (som minimum på timebasis)
- Ledningsevnen i Syresumpen.
- Luftrensningsanlæggets driftstid.
- Målinger af vandforbruget.
- Tidspunkter for service/skiftning af filtre og rengøring.
- Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag, dato og varighed.
- Målt tryktab i hovedkanalen mindst en gang i hver kalendermåned.
- antal indsatte grise i Stald 4 i hver af de syv4 sektioner, som betjenes af en luftrenser.”

Som nyt vilkår 38 indsættes:

”38. Logbog kan delvist erstattes af en elektronisk registrering i et SRO-anlæg.”

Som nyt vilkår 39 indsættes:

”39. Logbogen/den elektroniske registrering af data, kontrolrapporter samt dokumentation for kalibrering af pH-sensoren skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Som nyt vilkår 40 indsættes:

”40. Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt luftrensningsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 5 dage.”

Som nyt vilkår 41 indsættes:

”41. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.

Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 7 dage.

Registreringen fra logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereportager, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Godkendelsen og tillægget bortfalder, hvis de ikke er udnyttet senest 6 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgåelse, jf. husdyrbruglovens § 59a, stk. 1.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Holbæk Kommune (Natur, Miljø og Vand, sagsnr. 20/10271 og 20-27972) samt for klagerne og disses eventuelle repræsentant via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Ann Toft Kristensen
Stedfortrædende formand

Bilag 1

Samtlige gældende vilkår fra miljøgodkendelsen af 5. februar 2020

Generelle vilkår

1. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter vedrørende husdyrbruget på ejendommen Strandvejen 10, 4532 Gislinge.
2. Landbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger og beskrivelser, der fremgår af ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten samt miljøredegørelsen og -vurderingen.
3. Et eksemplar af nærværende afgørelse skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Vilkår vedrørende produktionsareal og dyrehold

4. Husdyrproduktionen skal drives i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 1.073 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
			1.073

*) Placering af staldene og produktionsarealet heri fremgår af bilag 1 og 2."

5. De forskellige staldafsnit skal anvendes til de dyregrupper og med de gulvtyper, der fremgår af tabellen i vilkår 4.

Vilkår vedrørende bygningsanlægget og husdyrgødning

6. Der skal senest 3 måneder fra godkendelsesdatoen udarbejdes en beplantningsplan for ejendommen. Planen skal følge de anvisninger, der er skrevet i afsnit 4.4. Planen skal indsendes til og godkendes af kommunen.
7. Der skal etableres trerækkede beplantning vest og nord for de nye bygninger. Placering og omfang af beplantning fremgår af grøn markering på bilag 1. Beplantningen skal bestå af hjemmehørende træer og store buske. Træerne skal have en højde på mindst 8 meter, når de er udvoksede. Beplantning skal være etableret det førstkommande efterår efter meddelelse af godkendelse. Etablering skal ske med

store planter, og beplantningen skal efterfølgende vedligeholdes så planterne ikke hæmmes i udviklingen.

8. Håndtering af husdyrgødning skal altid foregå under opsyn og således, at spild undgås og under tilbørligt hensyn til omgivelserne.

Vilkår vedrørende lugt fra husdyrbruget

9. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stier, stalde og foderarealernes bund holdes tørre, at dyrene er rene, at støv- og smudsbelægning i stalden fjernes, og at fodringsanlægget holdes rent. Der skal jævnligt gøres rent i staldene – det vil sige som minimum når hvert afsnit tømmes for dyr. Bund- og vægflader skal så vidt muligt holdes tørre for at mindske lugtgenerne.
10. Såfremt der efter kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at virksomheden for egen regning skal udarbejde og gennemføre et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

Vilkår vedrørende andre gener fra husdyrbruget

11. Ejendommen skal indrettes, så der ikke opstår væsentlige støv- og støjgener for omkringliggende nabobeboelser, bymæssig bebyggelse eller virksomheder.
12. Virksomhedens samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 meter over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, må ikke overskride Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj, jævnfør nedenstående tabel.

Mandag-fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	
Mandag-fredag	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00 – 22.00	
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 22.00	
Mandag-fredag	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 22.00 – 07.00	
Søn- og helligdage	kl. 22.00 – 07.00	

Støjvilkår omfatter al støj fra virksomheden – det vil sige også støj fra andet end faste, tekniske installationer. Vilkår om støj gælder derfor al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsbedriften på ejendommens bygningsparcel, og ikke støj fra for eksempel markdriften.

Maksimalt fire gange om året kan det accepteres, at den maksimale støjgrænse overskrides i aften- eller nattetimerne i forbindelse med udbringning af husdyrgødning og høst.

Såfremt kommunen bestemmer, at overholdelse af grænseværdierne for støj skal dokumenteres, skal målinger/beregninger udføres efter gældende vejledninger. Målingerne/beregningerne skal foretages af et målefirma/-institut, som er uvildigt, og som af Miljøstyrelsen er godkendt til at udføre dette arbejde.

13. Udendørs belysning og lys fra stalde må ikke give anledning til væsentlige gener for naboer og trafikken på nærliggende veje. Hvis der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lysgener, der vurderes at være væsentligt større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen kan kommunen meddele påbud om at der skal gennemføres hjælpende foranstaltninger.
14. Der skal til enhver tid tilstræbes at vedligeholde, renholde og rydde op på ejendommens indendørs og udendørs arealer, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper, f.eks. via den kommunale ordning.
15. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på husdyrbruget. Bekæmpelsen skal som minimum være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.
16. Hvis der opstår væsentlige gener for omgivelserne med skadedyr (rotter og fluer) kan kommunen meddele påbud om bekæmpelse og gennemførsel af forebyggelse.
17. Tunge transporter til og fra ejendommen skal ske på hverdage. Halmtransporter i høstsæsonen og enkelte fodertransporter lørdage i tidsrummet kl. 07.00-14.00 er undtaget fra vilkåret.

Vilkår vedrørende affald og ressourcer

18. På ejendommen skal forefindes dokumentation for bortskaffelse af affald til rette modtager, herunder kvittering for aflevering af farligt affald. Farligt affald må højst oplagres et år på husdyrbruget.
19. Vand- og elforbrug skal aflæses og registreres i driftsjournal en gang i kvartalet. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
20. Stiger husdyrbrugets energi- og/eller vandforbrug utilsigtet, skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af

forbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.

21. Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg. Ventilationssystemet skal rengøres ved hvert holdskifte. Der skal udarbejdes skriftlig driftsprocedure med beskrivelse af, hvor ofte rengøringen af staldafsnit og ventilation foretages. Driftsproceduren skal løbende holdes opdateret og kunne fremvises på forlangende.
22. Der skal føres logbog/driftsjournal for alle reparationer og eftersyn af ventilationsanlægget med notering af dato for udført arbejde.

Vilkår om driftsforstyrrelser og uheld, samt egenkontrol

23. Der skal forefindes en til enhver tid opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det omgivende miljø. Planen skal også omhandle uheld i forbindelse med transport af gylle fra ejendommen. Planen skal være kendt samt tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Planen skal senest fra ansættelses start også foreligge på modersmål for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Beredskabsplan skal være udarbejdet og indsendt til kommunen senest 3 måneder efter, miljøgodkendelsen er taget i brug.
24. Der skal føres logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - Driftsprocedure med beskrivelse af hvor ofte rengøring af staldafsnit og ventilationsanlæg foretages.
 - Kvittering for reparation og eftersyn af ventilationsanlæg.
 - Kvartalsvis registrering af vand- og elforbrug.
 - Dokumentation for bortskaffelse af miljøfarligt affald.
 - Dokumentation for flue- og rottebekæmpelse.
 - Lagerregnskab for husdyrgødning.

Logbog/produktionskontrol, samt øvrig dokumentation skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forvises på tilsynsmyndighedens forlangende. Ved tilsyn skal kommunen desuden have adgang til egenkontrolrapport for de foregående fem år.

Vilkår vedrørende ophør

25. Ved produktionsophør på ejendommen fjernes alle foder- og hjælpemiddelrester, og gyllebeholder tømmes og rengøres. Beholdere til opbevaring af husdyrgødning, som er omfattet af krav om beholderkontrol, skal afmeldes til kommunen, hvis de afmeldes beholderkontrol.

Samtlige gældende vilkår fra tillæg til miljøgodkendelse af 7. maj 2021

Generelt

1. Tillægget omfatter ændring af de landbrugsmæssige aktiviteter, der er knyttet til bygningerne på ejendommen Strandvejen 10, 4532 Gislinge.
2. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med vilkårene i dette tillæg samt vilkår, der ikke er bortfaldet i hovedgodkendelsen af 5. februar 2020. De samlede vilkår, som gælder for husdyrbruget, fremgår af bilag 1 til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 9. februar 2024.
3. Et eksemplar af nærværende afgørelse skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Nye bygninger

4. Højden på bygningerne må max være 8,4 m.
5. Der kan opføres en ny halm- og foderlade på 600 m² med max højde på 8,5 m og placering som vist på Bilag 1. I tilknytning til laden bygges et udleveringsrum på 34 m² og en mellemgang, der forbinder laden med Stald 4.
6. Der kan opføres fire nye fodersiloer med diameter på 5 m, højde på 11,5 m og placering som vist på Bilag 1.
7. Der kan etableres en ny fortank til gylle på 39 m² (99 m³) med placering som vist på Bilag 1.
8. Den synsmæssigt afskærmende virkning af plantagen og randtrærækken syd og øst for de nye bygninger skal bibeholdes, dvs. et par trærækker sydvest og sydøst for de nye bygninger må ikke fjernes.

Produktionsareal og dyrehold

9. Husdyrproduktionen, dyretyper og gulvtyper, skal etableres i henhold til nedenstående skema, og produktionsarealet må samlet set ikke overstige 6.103 m²:

Stald Nr.	Dyregruppe	Gulvsystem	Produktionsareal, m ²
1	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	699
2	Slagtesvin og smågrise (flex)	Delvist spaltegulv (50-75 % fast gulv)	374
Ny stald 3	Smågrise	To-klimastald, delvist spaltegulv	1.125
Ny stald 4	Slagtesvin	Delvist spaltegulv (25-49% fast gulv)	3.905
			6.103

10. Placering af staldene skal være som vist i Bilag 1.
11. Gyllekanalerne i staldafsnit 4d, 4e og 4f – i alt 1.060,2 m² gyllekumme – skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.

Varmepumpen skal levere en specifik køleeffekt på mindst 16,84 W/m².

Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.

Den årlige driftstid skal være mindst 4.796 timer.

Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågnings-system, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.

Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.

12. Flexgrupperne defineres således:

Dyretype og staldsystemer som indgår i flexgruppen
Slagtesvin og Smågrise; 50-75 % fast gulv
Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv
Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv

Staldteknologi

13. Der skal etableres et luftrensesystem fra Agrifarm Agri Airclean i tilknytning til den nye Stald 4. Systemet er en syrescrubber, som er optaget på teknologilisten, og skal reducere ammoniakindholdet i staldluften.
14. Der skal opføres to Agrifarm Agri Airclean luftrensesiloer og en ny svovlsyretank ved hver gavl af stalden, se Bilag 1 og 3.
15. Syretankene skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Tankene skal placeres på en plads med støbt bund og være sikret mod påkørsel.
16. Luftrensere skal levere en ammoniakreduktion på mindst 91 % af ammoniakken i den luft, der suges ud igennem luftrenseren. Luftrensningsanlæggets skal reducere ammoniakfordampningen fra staldanlægget med mindst 39,1 %.
17. Punktudsugningens udsugningsåbninger skal være placeret under lejearealet således at det vil medvirke til, at luften under spaltegulvet strømmer mod punktudsugningen.
18. Ventilationen i 7 sektioner af Stald 4 (sektionerne 4a-4c og 4g-4j) skal styres således, at de første 10 m³ udsugningsluft pr. slagtesvin pr. time skal bortventileres under spalterne via punktudsugningen og skal ledes igennem en af luftrensere. Ifølge MELT indstillingen fjernes der 51,7 % af ammoniakken fra staldluften i hver af de 7 sektioner beregnet efter følgende formel ($0,7 \times E-11$, hvor E er effekten af luftrenseren Agri Airclean).
19. Tryktabet over luftrenseren må ikke overstige 200 Pascal (Pa).
20. Hver af de to luftrensere skal under fuld drift behandle ca. 21.000 m³ pr. time (dog svarende til 10 m³ luft pr. time pr. gris).
21. Indsætning af grise (antallet) i hver af de syv sektioner i Stald 4, der betjenes af en luftrenser, skal løbende registreres.

22. Luftrensningsanlæggets pH skal være indstillet til pH-syre mellem 2,0 og 2,6.
23. Luftrensningsanlægget skal være i drift 8.760 timer årligt med forbehold for mindre driftstop i forbindelse med rengøring, vedligehold og serviceeftersyn.
24. Luftrensningsanlægget skal forsynes med pH sensor, vandmåler, ledningsevnesensor samt timetæller.
25. Luftrenseanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget og være kendt af driftspersonalet.
26. Der skal indgås skriftlig aftale med producenten/leverandøren om serviceeftersyn af luftrensningsanlægget. Kalibrering af pH-sensorene skal foretages mindst en gang årligt. Serviceaftalen med producenten/leverandøren skal opbevares på husdyrbruget.
27. Når der foretages service af anlægget, skal mindst den ene af de to luftrensesiloer være i drift, medens den anden serviceres. Standsningen af hver luftrenser må vare max 8 timer.

Husdyrgødning

28. Der skal være en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneders produktion af svinegylle. Hvis kapaciteten ikke findes på ejendommen, skal der foreligge skriftlige aftaler med et biogasanlæg eller andre aftagere om opbevaring af gyllen. Aftalerne skal forevises kommunen ved tilsyn.

Spildevand

29. Hvis der anvendes fastmonteret pumpe på gyllebeholderen, skal påfyldning af gyllevogn ske på et befæstet areal med opsamling af spild til gyllebeholder. Ellers anvendes gyllevogn med hydraulisk sugeskran med overløb til gyllebeholder.
30. Udleveringsramper skal konstrueres med tætte sider og fald mod stald, som forhindrer, at der løber gylle eller vaskevand ud i det omliggende areal. Der skal etableres afløb, som fører til opsamling i gyllekanalerne.

Egenkontrol

31. Der skal føres logbog vedrørende luftrenseanlæggets drift. Følgende skal dokumenteres:
 - pH sensor kalibrering (som minimum på timebasis)

- Ledningsevnen i Syresumpen.
 - Luftrensningsanlæggets driftstid.
 - Målinger af vandforbruget.
 - Tidspunkter for service/skiftning af filtre og rengøring.
 - Enhver form for driftsstop med angivelse af årsag, dato og varighed.
 - Målt tryktab i hovedkanalen mindst en gang i hver kalendermåned.
 - antal indsatte grise i Stald 4 i hver af de syv sektioner, som betjenes af en luftrenser.
32. Logbog kan delvist erstattes af en elektronisk registrering i et SRO-anlæg.
33. Logbogen/den elektroniske registrering af data, kontrolrapporter samt dokumentation for kalibrering af pH-sensoren skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
34. Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt luftrensningsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 5 dage.
35. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.

Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 7 dage.

Registreringen fra logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporteringer, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.